

WAPENBROEDERS

UITGAVE VAN
INDIË-VETERANEN

Losse nummers 40 cent

1e Jaargang No. 6
Verschijnt per 14 dagen
31 Januari 1952

Voorlopig Redactie-adres
Copernicusstraat 57b
Amsterdam

Voorlopig Secretariaat
Postbus 76
Apeldoorn
Postgiro: 448080
t.n.v. S. Toom,
Deventerstraat 62
Apeldoorn

OP DE KORREL

- * Laatste wacht
- * Omhangen
- * Vertrouwen
- * Onze taak: Nw-Guinea
- * Ruggegraat
- * Ideaal
- * Onuitgegeven brochure
- * Holland-Suriname-
Plan-plan

Opmars door de nacht
naar de
DAGERAAD

DE GEEST

ER is geen ontkomen aan: de geest van een volk bepaalt de kracht van de natie en diens levensvatbaarheid. En die geest is in ons land kortweg rôt.

Het heeft geen nut voor de zoveelste maal de redenen en verschijnselen van die rotheid op te sommen, het geheel wordt het duidelijkst gedemonstreerd in de positie waarin Nederland in de wereld en het individu binnenslands verkeert. Die geest zal derhalve radicaal en totaal om moeten. Lukt ons dat, dan zal de minachting van het buitenland weer verkeren in ouderwets respect, dan zal de positie van Nederland in het wereldbestel er op vooruit gaan en, wat voor ons het belangrijkste is, dan zullen vele wantoestanden binnen de eigen grenzen zichzelf likwideren. De waarheid zal dan weer de waarheid zijn, het recht gelden en de vrijheid, zowel geestelijk als maatschappelijk, hersteld worden.

Deze geest te veranderen is de zwaarste taak van ons Legioen.

Elk onzer zal dit moeten begrijpen, anders heeft alles geen nut gehad.

In het orgaan van de Stichting Voorlichting Buitenland verscheen onlangs een welwillend woord over ons Legioen. Direct daarop verscheen in het volgende nummer een „cri de coeur“, een schreeuw uit het hart, van een oude dame, voorvechtster voor de rechten van de vrouw: „Riëpen die Oud-Wapenbroeders ons maar eens bij elkaar, wellicht kwam er dan het moment waarop de onderlinge concurrentie gesmoord werd enz.“ En dit is het: overal in dit schijnbaar lamelendige volk van ons is nog de liefde voor het land, de gehoorzaamheid aan God, de trouw aan Oranje te vinden. Het zit alleen maar zo hopeloos verspreid en verdeeld.

Bij hen ligt onze taak. Vind' ze! overtuig ze en laat ze intreden in onze rijen, opdat wij mét elkaar en elk voor onszelf, de ambassadeur zullen zijn van de nieuwe geest, die over ons gehele volk vaardig moet worden.

Opdat Holland ontwake uit de schijndood en voortleve!

RECTIFICATIE

Op pag. 11 onderaan, in het woord van Koningin Wilhelmina, is een verkeerde correctie aangebracht. De 7e regel hoort in de plaats van de 4e, en in de plaats van deze 7e regel hoort te staan: „-kelen en het hoogste en“

Red.

Plicht

WIJ WILLEN ook in óns orgaan een ogenblik halt en front maken voor kapitein Kurt Carlsen van de „Flying Enterprise“, die, gehoorzaamend aan zijn plicht, veertien dagen aan boord van zijn totaal verlaten en zinkend schip bleef om de lading te redden.

Maar op datzelfde ogenblik kijken wij, lángs kapitein Kurt Carlsen heen, naar de velen uit ons midden, wier namen niemand ooit heeft gehoord of kent.

Wij maken front naar die ene convooi-chauffeur van Gadok. Het was in de ruige dagen van de eerste convoiriten Batavia-Bandoeng, honderdtachtig bergachtige,

slechte en levensgevaarlijke kilometers, waarachter een overbevolkte stad met honger en gebrek aan alles wachtte. De convooiën waren toen zo'n driehonderd wagens sterk, afgeladen met levensmiddelen en medicamenten, met benzine, munitie en andere voorraden; er reed een zwakke bescherming mee en in elke bocht kon een landmijn of een hinderlaag wachten. Het consigne voor elk der driehonderd chauffeurs was: niet stoppen, doorrijden, het convooi móet, koste wat kost, Bandoeng bereiken. En zo gebeurde het, dat bij Gadok, waar de beestachtig-slechte weg eerst een rammelende brug telt en direct daarop in een scherpe bocht steil klimt, een zware mitrailleur van een tjoet begon te hameren. De chauffeur, een sergeant, werd direct getroffen in hals en borst, dodelijke treffers. Maar op datzelfde ogenblik, dat zijn ziel haastig uit zijn gore, groene hemd wegluchtte, brandde de plicht door zijn laatste gedachte: het convooi mág niet stoppen! Hij reed in de laatste krampachtige stuipertrekkingen van zijn armen de wagen uiterst links van de weg, remde af, schakelde de motor uit en stierf, vooroverhangend op zijn stuur.

Wij maken front naar die verbindingsman in Semarang, die bij een actie het dodelijke schot kreeg. Hij droeg het enige zendapparaat, dat zijn colonne telde en hij wist, dat niet alleen het slagen van de actie maar ook de levens van zijn makkers afhankelijk waren van de bediening van dat apparaat. De commando-post, kilometers naar achter, ving zijn bericht op: „Hier Otto I, hier Otto I, . . . ik ben gewond, stuur een ander!“ De vervanger werd door een andere colonne haastig gestuurd. Zijn eerste bericht was: „Hier Otto I, met een O-bericht!“ De laatste boodschap van die verbindingsman was een boodschap van de hoogste plicht.

Wij maken front naar de dokter, die op een actie meeging. Een carrier van de spits liep op een mijn en terwijl de dokter in een ademloze ren naar zijn zwaargewonde jongens rende, brak het moordende vuur uit de kampong-rand los, scherp en verschrikkelijk afgesteld op de plaats waar de carrier als een berg dood staal stond te roken. De kogelbundels striemden door de dokter en hij struikelde voorover, zwaar gewond. De hospitaalsoldaten kropen naar hem toe om hem te helpen, maar met zijn laatste krachten richtte hij zich op zijn armen omhoog en schreeuwde hen toe: „Eerst de jongens, laat mij liggen, eerst de jongens!“ En hij bleef zijn hospitaalsoldaten aanwijzingen geven, tot hij het bewustzijn verloor en als een leeggebloede plicht voorover zakte.

Wij maken front naar alle chauffeurs van alle gevaarlijke convooiwegen, naar alle verbindingsmensen, die moeizaam meestrompelden in de actie-colonnes, naar alle geestelijke verzorgers en alle dokters die hun jongens door dik en dun volgden; wij maken front naar alle maats, die geen naam hebben en nooit eerbied en dank en eer ontvingen, waar ze trouwens niet mee overweg zouden hebben gekund, maar die trouw en nederig hun plicht vervulden van mens en soldaat, zonder dat iemand het in de gaten had en zonder dat één kranten- of radio-reporter daar melding van maakte.

En dan wenden wij ons weer af en zien in het leven. Men kan niet stil blijven staan bij kapitein Kurt Carlsen en niet bij de convooi-chauffeurs, de verbindingsmannen, de geestelijke verzorgers, de dokters en bij allen zoals zij. Dit hele leven in één plicht. Voor elk onzer, de belangrijken en de nederigen. En die plicht wacht, elke dag van het leven, die ons gegeven is. En werd die plicht gedaan, zonder ophef maar naar geweten en beste krachten en ware dit de norm van het menschenbestaan geweest, — de kapitein Kurt Carlsen was even naamloos en onbekend gebleven als onze doden daarginds en alle oorlogsdoden over de hele wereld, voor wie de plicht eerst eindigde, waar de dood begon . . .

wilhelmus

HET WAS in November 1943 dat een Japanse hulpkruiser-transportschip met voorraden benzine en munitie en ruim vijftienhonderd krijgsgevangenen van Nederlandse, Ambonese en Menadonese landaard, op de hoogte van Bali voer, toen tegen het vallen van de avond 'n strakke, schuimende bellenbaan snel en onafwendbaar op de romp afschoot. Even later beukte 'n verschrikkelijke explosie tussen water en hemel.

„Het tumult was verschrikkelijk; direct na de explosie begon de stoomfluit onophoudelijk te loeien, een krankzinnig-makend geluid; enorme wolken van compacte stoom spoten als uit reuzenkraters uit de ketels, maar verschrikkelijker dan alles was het vreselijke doodsgeschreeuw dat uit het schip klonk. Daar waren onze mensen, anderhalf duizend, reeds dagen lang opééngepakt in de onderste ruimen en als ratten opgesloten.

Het was een fantomisch schouwspel. Er was ergens brand uitgebroken en dat breidde zich via de munitievoorraden snel uit, met hevige explosies zich verplaatsend. Telkens schudde het schip onder de slagen en steeds heller werd de rossige gloed, die torenhoog opsteeg om dit helse toneel te belichten. Het schip begon snel naar bakboord over te hellen, toen sidderde het plotseling en begon te steigeren, zodat de achterboeg in een witschuimende storm omhoog rees. En almaar duurde het zinnenverbijsterende tumult, met boven alles uit het onmenselijke geschreeuw en gehuil van de krijgsgevangenen in de ruimen. Toen begon het schip te zinken, en op datzelfde ogenblik mengde zich een ander geluid in 't lawaai. Het woei met vlagen door de chaos, maar bij de eerste klank scheurde het reeds mijn borst kapot. Allengs kregen de onbeheerste klanken vastheid, de fragmenten regen zich aan-één en toen werd het steeds luider. O God . . . de krijgsgevangenen zongen in de snel-volstromende ruimen en zij zongen het Wilhelmus. Ik zag het schip voor mijn ogen zinken; zelfs toen het al onder de oppervlakte was verdwenen bleef de rossige gloed nog als een enorme, spookachtige vlek nadrijven in al het tastbare duister. En nóg klonk het Wilhelmus, gezongen uit de grafkelders van vijftienhonderd Nederlandse krijgsgevangenen.”

Eén ding konden wij wensen: dat dit gezang ware opgenomen op een grammofoonplaat. Eenmaal en niet meer. En dat het zo, rechtstreeks uit de ruimen van dat zinkende Japanse schip in de diepte van straat Bali, gebracht kon worden bij de opening van de Staten-Generaal, bij de belangrijke zittingen van onze Volksvertegenwoordiging, aan het begin van alle onderhandelingen en besprekingen die het lot van de natie als inzet hebben; dat het, ja vooral nú, elke avond via de Nederlandse zenders in alle huiskamers van Nederland kon klinken, de boodschap van onze doden ginds, niet in woorden gericht tot ons volk, maar in de hoogste belijdenis van de Nederlander: ons Wilhelmus.

L. de P., Groningen

LAATSTE WACHT

DE GENERAAL is dood. De Legercommandant . . de soldaten-generaal Spoor.

Ik heb mee-gestaan in de laatste wacht bij onze generaal.

In de binnengalerij van zijn woning aan het Koningsplein was een chapelle ardente ingericht. Aan drie zijden stroomden zware draperieën omlaag. Aan het hoofdeinde hing een gebundelde driekleur met aan weerszijden een kandelaar, waarin hoge, witte kaarsen brandden. Er waren wat bloemstukken, maar die vielen niet op; alle aandacht werd gevraagd door de hoge, zwarte baar in het midden van de kapel. Een zwart-omfloerst onderstuk, daarop de kist onder een Nederlandse vlag en op de vlag een klein bosje bloemen, een zilver-geschilderde helm en een zwart kussen met de ordeversierselen. Op de hoeken van de baar de erewacht, vier officieren, recht en stram, de benen gespreid en de handen op de rug, in toerbeurt afgelost door anderen.

Ik stond daar en er was helemaal niets meer in me, zelfs geen verbijstering omdat zulke verschrikkelijke dingen zo plotseling en snel kunnen gebeuren. Ik voelde het staan bij de baar van onze generaal ook niet als verdrietig of groots of verheven. Ik heb alleen maar aldoor eerbiedig moeten denken: „Ik sta naast de generaal. Daar ligt de generaal en de generaal is nu dood.“ Ik voelde mij heel klein, want alle bewustheid van opstand en verbittering was al geweken en ook het vage verdriet, waar geen woorden voor bestaan.

Aan de voorzijde van het vertrek was de draperie weggeslagen voor 't grijze schemerlicht, dat door de open serre uit de hoge, koele tuin binnengleed. In de tuin was het geluid van één enkele vogel te horen, een aarzelend, zoekend geluid en toen kwamen de gedachten en de herinneringen en zij traden op onhoorbare voeten aan de zijde van de generaal.

Er was de herinnering aan een dag, vroeg in 1946, toen de generaal vooruitgeschoven posten op Java bezocht. Het gebied was zeer onveilig en de slechte wegen wemelden van landmijnen en trekdommen. Van post naar post reed de kleine colonne en van de voorste wagen wapperde de oranje-standaard van de legercommandant. Maar vóór die voorste wagen uit reden vier mannen van de Militaire Politie. Zij zigzagden vreemd

houdt op de weg die thans nog voor u ligt, steeds zijn voorbeeld voor ogen en verricht uw taak in zijn geest als goede vaderlanders.

Juliana

transpireerden verschrikkelijk.

Laat in de middag verzamelde zich op het vliegveld een groot gezelschap autoriteiten om afscheid te nemen van de legercommandant. Rond zich kijkende zag de generaal aan de rand van het vliegveld, de vier M.P.-militairen naast hun motorfietsen staan, bezweet en goor van 't stof; ze stonden recht en stram. Toen ging de generaal heen uit het gezelschap vol goud en sterren en balken; hij stak het gloeiend-hete vliegveld over en ging naar de vier soldaten, die hij elk

een handdruk gaf; niemand weet wat zij tegen elkaar zeiden . . .

Er kwam een andere herinnering, die even grijs was als die regendag, toen ergens op Sumatra een dodelijk-vermoeide, doorgemoderde patrouille uit de dampende bush te voorschijn trad op de weg, die naar het bivak voerde. Op twee kilometer vóór het bivak werd de patrouille ingehaald door een kleine auto-colonne. De commandant, een lange, magere korporaal, stond nog te aarzelen voor het oranje-standaardje, toen de legercommandant reeds uitstapte. Vijf minuten later vervolgde de auto-colonne de weg, maar het oranje-standaardje was van de tweede wagen verwijderd. Naast de korporaal, midden in de dunne, smerige colonne van vermoeide soldaten en in de grijze regen, liep de generaal en praatte met zijn soldaten en er waren geen trieste verhalen . . .

En dan was er de herinnering van de Kleine Soenda-eilanden, op een dag in 1946. De generaal wilde de zeer ver uiteenliggende posten op de dichtbeboste, mistige berghellingen bezoeken. Reeds lange tijd waren de

situatie-rapporten gevuld met de korte, alleszeggende berichten van sluipschuttersactiviteit langs de enorme en eenzame afstanden, die post van post scheidden. Bij de wachtende autocolonne voor het gerieflijke hotel stond een peloton soldaten, krom van vermoeienis en de ogen rood boven de ongezonde wallen. De generaal inspecteerde deze wacht en vroeg aan de bevelvoerende onderofficier, waarom zij er zo uitzagen. De soldaten, zo vernam hij, waren net teruggekomen van vier dagen en nachten onafgebroken actie in het mensonterende bergterrein. De generaal keek nogmaals naar zijn soldaten, salueerde en zei: „Laat ze maar inrukken, dank u!” Het peloton rukte in en klom op de wagens om als beveiliging voorop te rijden. De generaal riep ze terug en zei: „U kunt inrukken, slaap well!” Hij liet zijn adjudant bewapenen met 'n machinepistool en reed aan de spits van de kleine autocolonne de sombere bergen in

En zo kwamen er andere herinneringen, van alle eilanden, de grote en de kleine, die liggen langs de laatste grenzen van het koninkrijk, waar troepen aangetreden stonden om de legercommandant te ontvangen. Het waren merendeels vergrijsde soldaten; de jongeren waren onvindbaar, eenzaam, ver weg, opgeslokt door de onmetelijke woestenij van paja en oetan, die achter de hielen van deze grijze linies oprees en nergens op-hield. De generaal liep langs de stramme, rechte rijen, maar hier en daar bleef hij plots staan, lachte en dan viel er een naam: „Heb ik jou niet gekend in ?” Vele, vele namen, tussen Sabang en Merauke en tot in Australië. En dan was het, als braken de glimlach en de hartelijke handdruk de ban van ijzeren discipline en starre conventie voor een milde glans van onderling begrip en waardering.

Al deze gedachten en herinneringen kwamen de chapelle ardente binnen; recht en stram maakten zij halt en front voor hun generaal, als de soldaten langs alle grenzen van dit land. Zij vulden de kille ruimte met de warme behoedzaamheid van hun piëteit, die méér was dan piëteit, zij stonden er stil en keken maar naar die zwarte baar

En zo lag daar de generaal tussen zijn soldaten

BESTE SOBATS,

die andere sobat, gesneuveld tussen Djocja en Bantoel, ging voor. Ik zeg dit zo maar, omdat wij sobats zijn zoals wij vroeger zijn geweest en omdat ik weet, dat jullie naast mij wilt komen staan, wanneer ik in gedachten een ogenblik terugkeer naar zijn laatste rustplaats.

Als jullie deze regels publiceert: mijn dank.

Als jullie het niet doen: niet erg.

Belangrijker dan deze woorden is wat ik van jullie weet en jullie van mij.

JOOP BILDER A.

IN MEMORIAM

*Ik weet — hoe lang is het geleden? —
de dag, die ik nooit meer vergeet:
op de sawahs werd padi gesneden
en de kali ging ruisend en breed . . .*

*Ik weet: God had geroepen, Zijn woorden
die alleen jij voor jezelf verstond.
Zwijgend en opstandig hoorden
wij het fluisteren van Zijn mond.*

*Ik weet: ik heb toen jouw handen genomen
en jouw sten behoedzaam weggezet.*

* * *

*Bij het kruis, waarop je naam is gekomen
bad ik later nog eenmaal hetzelfde gebed.*

*Ik weet: — en ik zal het weten nadien —
de vriendschap als een glimlach om jouw mond.
O, ik heb nog eenmaal die glimlach gezien
met mijn handen gevouwen over jouw grond.*

*Ik weet — hoe lang is het geleden? —
de dag die geen ander mens meer weet . . .
Op de sawahs werd padi gesneden
en de kali ging ruisend en breed . . .*

OMHANGEN!

Er is geen tijd te verliezen. Omhangen dus maar, we zien wel hoe we 't redden. Met elkaar lukt 't altijd!

Het spijt ons nog altijd, dat de zaken niet lopen zoals we het graag zouden willen. En wat we willen is, dat we een enorme macht van goede wil en nationaal zelfrespect zouden zijn, zó machtig, dat alle lafheid, alle compromissen en concessies er voor aan de haal gingen of kortweg capituleerden. Het kan nóg niet, al loopt de „Actie Verbinding” ook als een . . . als een . . . nou ja, je weet wel!

En we zitten met gemodder op de andere flanken, een berg van moeilijkheden, die we heus, met alle pushing-power waarover we maar kunnen beschikken, best wat lager zouden wensen, alleen maar om ons doel sneller te kunnen bereiken.

Op 2 Januari is de eerste provincie georganiseerd en zijn de voorlopige plaatselijke vertegenwoordigingen aangewezen. De opkomst was geweldig; van de veertig man die uitgenodigd waren te komen, kwamen er vier en dertig, de andere zes hadden voortijdig en schriftelijk laten weten, dat en waarom ze niet konden komen. Onze meest trotse gewaarwording was, toen twee dagen later de eerste soerats binnenkwamen met de kop: VETERANEN-LEGIOEN NEDERLAND, secretariaat X. Wij weten dat die afdelingen hard werken, om zo gauw mogelijk hun mensen eens bij elkaar te krijgen.

De andere provincies hadden we gedacht direct daarop te organiseren. Een programma was reeds opge maakt. En toen moesten we het (natuurlijk!) weer laten canselen en nóg een week later sloeg de hele bestuursvergadering de vuist op tafel en zei: „Nou is 't afgelopen met dat gedonder! wát er ook gebeurt, tussen 1 en 10 Februari is ons hele land georganiseerd!” Het programma ligt (alweer maar nu definitief) klaar. In de komende weken krijgen de maats, die worden verzocht om voorlopig de vertegenwoordigingen te belabberen, hun uitnodigingen. Wij herhalen ons dringend verzoek: **STEL ER ALLE ANDERE KLUSJES VOOR UIT! HET LEGIOEN REKENT OP JOU EN KOM DUS!**

Maar nu luisteren we even heel goed: misschien zijn er velen onder jullie, die zich lichtelijk gegrepen voelen, omdat ze niet gevraagd zijn voor zo'n plaatselijke vertegenwoordiging. Maar als je, om een voorbeeld te noemen, even uitrekent dat wij voor Groningen maar drie man denken nodig te hebben en er melden zich (ongevraagd) achttien om de boel daar te runnen, dan begrijp je,

Kom op, maats! met je ouwe klapperboom-visie op de gang van zaken! Dan moèt 't lukken!

dat we er vijftien moeten teleurstellen. Heus, we snappen het ook wel, dat zoiets niet lollig is; wijzelf branden van binnen om de grote patrouille te kunnen beginnen en we begrijpen daarom bèst, wat ook wij zouden

voelen, als er (voorlopig) nog geen gebruik zou worden gemaakt van al onze goede wil.

De keuze is strikt willekeurig, al hebben wij ernaar gestreefd, om zoveel mogelijk de maatschappelijke klassen te tjampoeren. Wanneer je nou straks, om welke reden dan ook, bezwaren mocht hebben tegen een of meerdere (voorlopige) bestuursleden in jouw afdeling of het mocht blijken, dat ze met ál hun goeje wil ongeschikt zijn voor de post, — dan kómen de veranderingen. Dat geldt trouwens voor álle posten in het Legioen, tót en met die in ons hoofdbestuur en de redactie van de Oud-Wapenbroeders. Voor ons allen en voor elk onzer afzonderlijk geldt, dat het persoonlijke belang geen moer te beduiden heeft tegenover het algemene. Maats, laten we het zó opvatten en er onze houding naar bepalen.

En laat van nu af aan elke man er van doordrongen zijn, dat het Legioen ons aller zaak is. Kom over de brug met je voorstellen, je plannen, je ideeën. Help ons de lijn te bepalen waarlangs we moeten marcheren en werken. Laat niemand er zich door een dwaze bescheidenheid toe brengen, om zijn mond te houden als hij wat te zeggen heeft. We moeten het mèt elkaar runnen en de nederigste legionnaire heeft even hard de verplichting er zich voor de volle honderd procent aan te geven als de belangrijkste generaal of admiraal in onze rijen. In het Legioen zijn wij alléén NEDERLANDERS, de rest doe je maar in je vrije tijd.

En heb vertrouwen in de daden, die komen zullen. Enkelen van jullie, die toevallig door het briefcontact in de lijn van zo'n project liepen, weten hier meer van te vertellen. En ook zij zouden jullie, evenals het bestuur, kunnen vertellen waaróm er tot nu toe nog niets van is gehoord of gebleken. De voorbereiding en de likwidatie van mislukking-kansen vraagt behoorlijk wat tijd. Ze zullen straks blijken, als het Legioen in volle opmars is. Met jullie erbij!

Nu een verzoek: we zijn bezig de „Voorlichting Buitenland” te runnen. En om 't kort te zeggen: we kunnen 't niet af. We hebben jullie hulp nodig, althans van diegenen die hun talen goed beheersen. Het betreft het in correcte taal omzetten van verschillende artikels, waarmee wij de buitenlandse pers moeten bewerken, om hun daarginds omtrent ons volk een ander idee te geven, dan ze gewaar kunnen worden uit ons politiek gedraai en gefleem.

Willen degenen, die hun Engels en Frans even foutloos beheersen als hun Nederlands, en die ons willen

helpen om Nederland's positie in het buitenland te verbeteren, dit even laten weten aan het voorlopig secretariaatskantoor: Graaf Florislaan 29, Bussum, t.a.v. G. W. T. Dames?

In dit nummer van ons blad staat een advertentie, waarbij het aanmeldingsadres bij ons secretariaatsadres in Den Haag is. Laten we bij voorbaat vaststellen, dat deze vacatures NIET voor dat Legioens-secretariaat zijn.

Dit is de eerste advertentie. Er zullen er meer volgen. En wij doen hierbij een dringend beroep op alle werkgevers onder ons, dat zij voor

nieuw personeel hun aanvragen zullen plaatsen bij het Legioen. Wij doen dit beroep niet in de eerste plaats om de werklozen onder ons aan een job te helpen, maar voornamelijk, omdat wij de toestand in alle bedrijven en zaken, in ons hèle land, zo graag beter hadden gezien. En dit is mogelijk, wanneer onze mensen de gelegenheid krijgen, zich te doen gelden in die bedrijven, zaken en kantoren. Hun geest, die de onze is, zal ijzer met blote handen breken.

Maats, wij stoppen. Dit verder gepraat is vermoeiend en overbodig. Omhangen dus, en hou je gereed!

ONS EMBLEEM

JE WEET niet half, hoeveel tekeningen, omschrijvingen, voorstellen enz. wij ontvangen hebben voor ons Legioens-embleem. Bedankt, jullie allemaal! en bedankt vooral voor de wijze, waarop je getoond hebt de zin te begrijpen, waarvoor wij ons embleem gaan dragen.

Eén van jullie schreef bij zijn ontwerp: „Jullie vinden in mij een principiële anti-insignedrager, maar voor de betekenis, die aan óns insigne gegeven wordt, capituleer ik meteen. Hierbij mijn ontwerp.” Een andere man schreef: „Luizig idee! ik ben ambtenaar en mag daarom geen insigne dragen, maar let 's op, hoe ik dat embleem van ons op het jasje blijf dragen, want dit is niet zo-maar een insigne, maar het merkteken, dat ik behoor tot de beste kern van ons volk en daar kan niemand bezwaar tegen hebben; ik beloof je, dat ik er een dës te betere ambtenaar door zal zijn!”

En nog veel meer is er geschreven.

En wat de ontwerpen betreft: zij vooral toonden aan, dat de opdracht begrepen is. Daardoor kon je ze eigenlijk in twee categorieën verdelen. De ene hield zich, in velerlei vorm en uitdrukking, vast aan ons devies: „Voor God, Nederland en Oranje”; de andere aan de strijdbaarheid en het tot uiting brengen van de verbondenschap tussen de wapens onzer strijdkrachten, de koopvaardij en de illegaliteit.

Mensen! wat moeten jullie er een werk aan hebben gehad! Laat de beloning voor jullie allen zijn, onze verzekering, dat we met veel vreugde en trots jullie ontwerpen bekeken en doorgelezen hebben.

Uit de grote stapel zijn tenslotte de drie beste gekozen. Dit wil niet zeggen, dat de andere minder goed waren, maar deze drie zijn het best uitvoerbaar en geven ook weer, wat het Legioens-insigne beoogt. Hiernaast afgebeeld zie je ze, natuurlijk nog ietwat gammel getekend, maar de slot-uitvoering van de beste zal aan alle eisen voldoen.

Het bovenste ontwerp zou in een kleuren-uitvoering komen: helm, zwaard, woord „Legioen” en lint in oranje-bruin en het schild in de nationale kleuren. De afbeelding zie je hier als insigne; als embleem zal het lint links en rechts resp. de woorden „Veteranen” en „Nederland” dragen.

Het tweede ontwerp zou uitgevoerd worden als een geel-metalen leeuw op een wit-metalen zwaard, terwijl het derde in wit-metaal zou komen.

Er is nog geen beslissing genomen, welke van de drie wij zullen nemen. Dit hangt nog af van een bespreking met de uitvoerder van de opdracht (laat hij toch óók een legionnaire zijn!). De beslissing en nadere gegevens krijgen jullie in ons volgend nummer te horen.

En verdraaid! laat ons embleem dán de morele ommezwaai van ons volk teweeg brengen!

Inz. T. M., Amsterdam

Inz. B. D. de R., Alkmaar

Inz. J. D. O., Hengelo

Vertrouwen

Tse-kung tot Confucius: „Meester, welke zijn de drie voorwaarden voor een goede staat?”

De grote Denker antwoordde: „Voldoende voedsel, voldoende militaire weerbaarheid, vertrouwen van het volk in de regeerders.”

Tse-kung: „Indien een van die voorwaarden moet vervallen, welke zal het dan zijn?”

Confucius: „De militaire weerbaarheid, want de Geest is belangrijker dan het zwaard.”

Tse-kung: „En indien er nog een voorwaarde moet vervallen, welke zal het dan zijn?”

Confucius: „Het voedsel. Want de mens moet toch eenmaal sterven en het gebrek aan voedsel is slechts een oorzaak voor dit sterven. Maar wanneer het volk het vertrouwen in zijn regeerders verliest, dan is de natie gedoemd tenonder te gaan.”

I: NEDERLAND VAZALSTAAT

ENKELE maanden geleden publiceerde Elseviers de opinie van een Zwitserse industrieel in Nederland, over de nodeloos-bemoeiijkende overheidsbemoeienis. Dit artikel was niet afbrekend of schamper; het was bedoeld als een goede raadgeving en gaf concrete feiten weer. Toch werd hij een week later door een zeer bekende radio-commentator afgekraakt met de raad: „Als het die Zwitser niet bevalt in ons land, dat hij dan verdwijne!”

Wij zouden deze afpoeiering gewaardeerd hebben als zij was ingegeven door nationale fierheid. Maar aangezien tot dusver elke Amerikaanse official op welk gebied dan ook zijn vaak heel wat minder zachte opinie over de gang van zaken in ons land kan verkondigen, zonder dat hem meteen de keiharde raad wordt gegeven: „Bemoeit u zich met uw eigen zaken!” kunnen wij in bedoeld radio-commentaar geen fierheid beluisteren, maar de stem van . . . laten we zeggen: „het systeem”.

Ook wij zijn het absoluut niet eens met de gang van zaken in ons land; wij zijn maar doodgewone huis-, tuin- en keuken-Nederlanders, maar kunnen toch ook het advies verwachten: „Man, verdwijne dan!” want ook dat zit min of meer in „het systeem” besloten, dat stemmen uit het eigen volk, die niet meehuilen met de wolven in het partij-politieke bos, gesmoord moeten worden. Vandaar, dat ook de voorstellen tot persbreidel, interneringskampen, enz. telkens hun kop opsteken in de zittingen van onze volksvertegenwoordigers.

Er is een vergelijking te trekken: in een gezin gaat de huisvrouw bijv.

dermate slordig met het loon van haar man om, dat de hele boel grondig in de knoei raakt. Daar bestaan twee oplossingen voor: die huisvrouw kan tegen haar kinderen en man zeggen: „Als 't je niet bevalt, verdwijne dan!” of ze kan haar leven beteren en meer verantwoordelijkheidsgevoel tonen. Wel, aan die eerste oplossing zijn wij overgeleverd, maar wij zouden zo bitter graag (niet voor onszelf, maar om der wille van het grote Nederlandse huisgezin waar wij ook toe behoren en waarvoor wij de mede-verantwoordelijkheid voelen) die tweede oplossing als uitweg hebben gezien.

Vertrouwen in de leiding is 't elixer voor de volgelingen. Goede commandanten worden door hun troep door dik en dun gevolgd, goede regeerders kunnen met hun volk alles uithalen. Alle leiding, die het vertrouwen geniet, kan zich vergissingen en fouten veroorloven; haar daadwerkelijke goede wil en betrouwbaarheid zullen alles doen vergeven en aansporen tot hernieuwde krachtsinspanningen.

Dit is zo ongeveer ook, wat Confucius, de grote Chinese wijsgeer, bedoelde met zijn beroemd geworden uitspraak over de voorwaarden voor een goede staat. En dit motiveert ook, waarom ons land klaarblijkelijk tot de ondergang gedoemd is: er is geen vertrouwen meer in de regeerders. De redenen, waarom dit vertrouwen gradioos verprut is, zijn vele. Laten wij het, de uitspraak van Confucius als maatstaf nemend, kortweg zó formuleren:

„Welke zijn de drie voorwaarden voor de Nederlandse staat?”

„Een door Amerika bekostigde schijnwelvaart en militaire weerbaar-

heid en de bemoeienis van de overheid.”

„Indien een van die voorwaarden moet vervallen, welke zal het dan zijn?”

„Geen van de drie, Nederland moet maar tenonder gaan.”

Wij weten allen, hoé economisch gekraakt Nederland uit Wereldoorlog II tevoorschijn is gekomen en welke ontzaggelijke offers de verwickelingen in Indonesië ons volk nog kostten. Als eerste voorwaarde om daar onder uit te kunnen komen, mocht men een algemene en radicale versobering verwachten, waarbij de regering het voorbeeld zou geven.

Deze versobering is er NIET geweest, integendeel, en de oorzaak ligt voor de hand: door bepaalde politieke partijen in Nederland is na de oorlog in het partijprogramma opgenomen de welvaartsontwikkeling. Aan deze belofte hebben de partijbesturen middels hun vertegenwoordigers in de regering voldaan; het middel was de aangeboden Marshallhulp, die verre boven de draagkracht van ons economisch-geruïneerde volk lag doch die met beide handen werd geaccepteerd teneinde de schijnwelvaart te creëren.

Naar beweegredenen kunnen wij slechts raden, maar dit raadsel is door de realiteit achterhaald. Immers, door 't volk de beloofde welvaart te verschaffen, werden honderdduizenden argeloze burgers (dat is: kiezers) gemorfineerd tot de droom van het ogenblik, en een intensieve propaganda deed de rest voor de verkiezingen.

In deze droom paste het begrip „versoberen” niet. De regering gaf hiervoor 't meest doorslaande bewijs: terwijl de strijdkrachten in Indië voor

Vertrouwen

Tse-kung tot Confucius: „Meester, welke zijn de drie voorwaarden voor een goede staat?”

De grote Denker antwoordde: „Voldoende voedsel, voldoende militaire weerbaarheid, vertrouwen van het volk in de regeerders.”

Tse-kung: „Indien een van die voorwaarden moet vervallen, welke zal het dan zijn?”

Confucius: „De militaire weerbaarheid, want de Geest is belangrijker dan het zwaard.”

Tse-kung: „En indien er nog een voorwaarde moet vervallen, welke zal het dan zijn?”

Confucius: „Het voedsel. Want de mens moet toch eenmaal sterven en het gebrek aan voedsel is slechts een oorzaak voor dit sterven. Maar wanneer het volk het vertrouwen in zijn regeerders verliest, dan is de natie gedoemd tenonder te gaan.”

I: NEDERLAND VAZALSTAAT

ENKELE maanden geleden publiceerde Elseviers de opinie van een Zwitserse industrieel in Nederland, over de nodeloos-bemoeilijkende overheidsbemoeyenis. Dit artikel was niet afbrekend of schamper; het was bedoeld als een goede raadgeving en gaf concrete feiten weer. Toch werd hij een week later door een zeer bekende radio-commentator afgekraakt met de raad: „Als het die Zwitser niet bevalt in ons land, dat hij dan verdwijne!”

Wij zouden deze afpoeiering gewaardeerd hebben als zij was ingegeven door nationale fierheid. Maar aangezien tot dusver elke Amerikaanse official op welk gebied dan ook zijn vaak heel wat minder zachte opinie over de gang van zaken in ons land kan verkondigen, zonder dat hem meteen de keiharde raad wordt gegeven: „Bemoeit u zich met uw eigen zaken!” kunnen wij in bedoeld radio-commentaar geen fierheid beluisteren, maar de stem van . . . laten we zeggen: „het systeem”.

Ook wij zijn het absoluut niet eens met de gang van zaken in ons land; wij zijn maar doodgewone huis-, tuin- en keuken-Nederlanders, maar kunnen toch ook het advies verwachten: „Man, verdwijne dan!” want ook dat zit min of meer in „het systeem” besloten, dat stemmen uit het eigen volk, die niet meehuilen met de wolven in het partij-politieke bos, gesmoord moeten worden. Vandaar, dat ook de voorstellen tot persbreidelings, interneringskampen, enz. telkens hun kop opsteken in de zittingen van onze volksvertegenwoordigers.

Er is een vergelijking te trekken: in een gezin gaat de huisvrouw bijv.

dermate slordig met het loon van haar man om, dat de hele boel grondig in de knoei raakt. Daar bestaan twee oplossingen voor: die huisvrouw kan tegen haar kinderen en man zeggen: „Als 't je niet bevalt, verdwijne dan!” of ze kan haar leven beteren en meer verantwoordelijkheidsgevoel tonen. Wel, aan die eerste oplossing zijn wij overgeleverd, maar wij zouden zo bitter graag (niet voor onszelf, maar om der wille van het grote Nederlandse huisgezin waar wij ook toe behoren en waarvoor wij de mede-verantwoordelijkheid voelen) die tweede oplossing als uitweg hebben gezien.

Vertrouwen in de leiding is 't elixer voor de volgelingen. Goede commandanten worden door hun troep door dik en dun gevolgd, goede regeerders kunnen met hun volk alles uithalen. Alle leiding, die het vertrouwen geniet, kan zich vergissingen en fouten veroorloven; haar daadwerkelijke goede wil en betrouwbaarheid zullen alles doen vergeven en aansporen tot hernieuwde krachtsinspanningen.

Dit is zo ongeveer ook, wat Confucius, de grote Chinese wijsgeer, bedoelde met zijn beroemd geworden uitspraak over de voorwaarden voor een goede staat. En dit motiveert ook, waarom ons land klaarblijkelijk tot de ondergang gedoemd is: er is geen vertrouwen meer in de regeerders. De redenen, waarom dit vertrouwen gradioos verprutst is, zijn vele. Laten wij het, de uitspraak van Confucius als maatstaf nemend, kortweg zó formuleren:

„Welke zijn de drie voorwaarden voor de Nederlandse staat?”

„Een door Amerika bekostigde schijnwelvaart en militaire weerbaar-

heid en de bemoeienis van de overheid.”

„Indien een van die voorwaarden moet vervallen, welke zal het dan zijn?”

„Geen van de drie, Nederland moet maar tenonder gaan.”

Wij weten allen, hoe economisch gekraakt Nederland uit Wereldoorlog II tevoorschijn is gekomen en welke ontzaggelijke offers de verwickelingen in Indonesië ons volk nog kostten. Als eerste voorwaarde om daar onder uit te kunnen komen, mocht men een algemene en radicale versobering verwachten, waarbij de regering het voorbeeld zou geven.

Deze versobering is er NIET geweest, integendeel, en de oorzaak ligt voor de hand: door bepaalde politieke partijen in Nederland is na de oorlog in het partijprogramma opgenomen de welvaartsontwikkeling. Aan deze belofte hebben de partijbesturen middels hun vertegenwoordigers in de regering voldaan; het middel was de aangeboden Marshallhulp, die verre boven de draagkracht van ons economisch-geruïneerde volk lag doch die met beide handen werd geaccepteerd teneinde de schijnwelvaart te creëren.

Naar beweegredenen kunnen wij slechts raden, maar dit raadsel is door de realiteit achterhaald. Immers, door 't volk de beloofde welvaart te verschaffen, werden honderdduizenden argeloze burgers (dat is: kiezers) gemorfineerd tot de droom van het ogenblik, en een intensieve propaganda deed de rest voor de verkiezingen.

In deze droom paste het begrip „versoberen” niet. De regering gaf hiervoor 't meest doorslaande bewijs: terwijl de strijdkrachten in Indië voor

SPIEGEL DER EIGEN HISTORIE

GEEST EN MOREEL van die rare Hap van Jan leiden tot rareiteiten. Het ligt in aard en karakter van de troep, dat er rareiteiten gebeuren. En het is noodzakelijk, wil Indië van een totale chaos gered worden. De eerste oorlogsvrijwilligers-bataljons bestonden uit arbeiders, studenten, metselaars, ingenieurs, timmerlieden, meesters in de rechten, huisschilders, smokkelaars en wat niet al meer, een gek ratjetoe. Uit hen werden Lichte Infanteriebataljons geformeerd, die hoofdzakelijk bestemd en uitgerust werden voor het veldwerk.

Maar bij aankomst in Indië bleek een ontstellend tekort aan allerhande materiaal te bestaan. Het zag er ook niet naar uit, dat het voorlopig komen zou en telkens opnieuw botste de troep tegen onvoorziene moeilijkheden, waardoor het leger duizendvoudig méér kreeg op te knappen dan het normale veldwerk.

Dan traden uit de gelederen zo maar onopvallende soldaten naar voren, die zeiden: „Wacht's, daar weet ik wel wat van . . .” En met de voortvarendheid van hun dadendrang, geprikkeld door de enorme moeilijkheden en heel gewoon besloten, om het voor elkaar te krijgen, zaten ze er boven op. En toonden zich daarbij uitgeslapen uitvinders en geboren fantasten, voor wie niets onmogelijk is . . .

Een trotse kolonel, commandant van een bekende brigade, zei vol overtuiging: „Onmogelijkheden pakken ze direct aan en brengen het zó voor elkaar. Met wonderen duurt het iets langer, maar daar zijn het per slot ook wonderen voor.”

Toen die eerste bataljons uitkwamen, hadden ze praktisch niets anders dan hun lichte bewapening, de allernoodzakelijkste uitrusting en een enorme zin om wat te doen.

Terwijl de compagnieën direct de voorste lijn ingingen, begonnen hun maats van de stafcompagnieën te zoeken. Ze vonden overal wat en soms vonden ze veel. In dumps in Soerabaja en Bandoeng, overwoekerd door klimgewas op Morotai en in Hollandia, voor de bioscoop in Batavia,

Ditmaal zo-maar een fragment uit een artikel, niet geschreven met de bezonkenheid van een terugblik, die de verhoudingen beter doet uitkomen, maar met de hoge trots die elke man toen bezield, wanneer hij zichzelf en zijn maats bezig zag wonderen te wrochten.

in een ravijn bij Menado, in zee bij alle havenplaatsen, waar de Brits-Indiërs en Engelsen het materiaal in hadden weggesmeten. Zij sleepten de rommel naar hun werkplaatsen en zochten verder. Overal waar zij kwamen of in wisten door te dringen. Ze gapten Australische en Britse garages, doken in vreemde werkplaatsen, zwetsten en tawarden, sleepten en sloopten, werden wanhopig en maakten iedereen stapelgek.

Toen een bataljon enkele maanden met Australische troepen had samen gelegen op Morotai en afscheid kwam nemen vóór het vertrek, gingen de Aussies in een grimmig cordon om hun werkplaatsen staan en snauwden: „Tell first, wot you still wonne steal 'fore you leave Mor'tai!” (Zeg eerst op, wat jullie nog willen gapen voor je weggaat van Morotai!).

„Niks meer”, troostten de jongens, „we kenne 't er nouw nèt mee doen.” Ze waren met niet één voertuig op Morotai gearriveerd en gingen er weer vandoor met twee 8-tonners, twee ambulancewagens, dertien jeeps, twee half-trucks, een radiowagen en vijf drietonners.

Niemand dwingt de jongens tot het werk. De pleintjes bij hun slaapverblijven, die ze „werkplaats” noemen, zijn een rommelige stapeling van kapotte en hele trucks, stoomwalsen, gekantelde pantserwagens met niets meer er in, carriers, vrachtwagens en bergen oudroest. En over alles heen klauteren soldaten, ranselen er met Engelse sleutels en schroevendraaiers op los en maken zich onbeschrijfelijk smerig.

„We hebben d'r lol in”, zeggen ze, „en ze zijn hardstikke nodig ook.” En binnen twee maanden tijds fabriceren ze uit een berg afval zeven carriers, die meteen de frontlijn ingaan, op acties door het ruigste terrein heen zwiepen, omsingelde posten bevrijden en verdronken trucks uit de blubber slepen.

„Kijk daar 's, een ouwe Japanse vrachtwagen, hebben we voor lijk uit de kali gevist en opgelapt. En nou hebben we . . . hebben we . . . we hebben d'r al twee kampongkippen mee geraakt!” Dat is de triomf van het toppunt; daarachter bestaat niets meer, wat zij nèt met die wagen kunnen doen.

Soms vinden ze een stoomwals, dik onder de roest en incompleet; dan hebben ze 't niet meer van verruk-

king. Na een maand zijn alle wegen in de omtrek goed en stevig aange-walst en staat het monster, dik in de olie en bedrijfsklaar, te wachten op nieuwe werkobjecten.

Ze zijn ook kapót van locomotieven. Soms vinden ze er één op een vergeten zijlijntje. Het ding is zo langzamerhand een overwoekerd tuinhuisje geworden, maar na twee weken rijdt de locomotief waterwagens op en af naar de voorste lijn.

Als ze lange tijd geen locomotief hebben gevonden, gaan ze er een veroveren. Zo gebeurde het bijv. bij Tjiandjoer. Na de bevrijding van dat gat reed er nog regelmatig een treintje uit het beruchte terreursnest Soekaboemi naar een plaatsje in de buurt van Tjiandjoer; elke middag reden er terroristengroepen mee, die pal bij de deur van Tjiandjoer uitstapten, stadsrand bepafden en bij het krie-ken van de dag weer in de trein klauterden om zich achter de demarcatielijn in Soekaboemi weer in veiligheid te brengen. Op een nacht legde een genie-ploeg een bom met vertraagde werking onder de rails. Het ding knapte, toen de trein gepasseerd was. Personeel en passagiers gingen meteen met de sarong omhoog aan de haal. Een haastig uitgezonden patrouille vond de trein verlaten en klom er meteen bovenop. Ze zaten tot boven op de locomotief en de kappen; enkele mannen probeerden de handles en de stoomfluit en toen ging het onder aanhoudend schel gefluit, het leegschieten van alle wapens en daverend indianengehuil naar Tjiandjoer toe. Je reinste Wild-West. De dokter, die zijn hospitaaltje dicht bij het station had, dacht aan een massa-aanval op zijn patiënten en kwam naar buiten stormen in zijn afzakkend onderbroekje en een levensgevaarlijke sten voor de buik, vastbesloten het leven van zijn patiënten zo duur mogelijk te verkopen.

Een adjudant-administrateur van een vechtbataljon liet eens een lijst zien van de organiek-ingedeelde materialen en krabde zich over het haar als iemand die er hoofdpijn van gekregen heeft. „Als we straks onze rommel moeten overdragen bij de thuisvaart, dan klopt 'r geen moer van. We hebben trucks, carriers, sedans, jeeps, zware mitrailleurs en wat al niet meer, die we nooit ontvangen hebben. Ik weet zelfs van een bataljon dat het helemaal grijs

heeft gemaakt en op actie gaat met eigen artillerie en tanks, wat een fatsoenlijk lichte-infanterie-bataljon toch nooit mag hebben. Wij hebben een echte trein, compleet met conducteur en rode pet; twee stoomwalsen en een enkele tractor; een zendertje en een licht-aggregaat, die er nooit geweest zijn en er ook niet kunnen zijn. We hebben paarden voor de zware mortieren en een goeding vol haver. Hoe moet dat nou?" De man was wanhopig; hij had een vriend, die ook administrateur was van zo'n gek bataljon. Dat bataljon kreeg ingeblikte levensmiddelen mee toen het uit Malakka vertrok. De streek, waar ze de eerste maanden gedetacheerd werden, was echter een land van melk en honig en in plaats van de ingeblikte, vitamineloze rommel, gaven ze de jongens uitsluitend verse levensmiddelen en zoveel als ze lustten. De ingeblikte levensmiddelen werden verkocht en uit dat fonds werden de uitgaven voor rijst, groenten, fruit, eieren en vlees bekostigd. Toen het bataljon weer overgeplaatst werd en er kascontrole kwam, bleek er een overschot te zijn van 1200 gulden. Batavia stond op z'n kop: dat bestond niet; dat mocht niet! En of dat alsjeblieft meteen in orde gemaakt werd, want dat was geen manier!

De adjudant-administrateur is nog wanhopig, hoe het straks met die overdracht nou moet.

(Uit: „Soldaat overzee")

Die overdracht is er inmiddels geweest. Aan de T.N.I. Wij denken, dat de wanhoop van de adjudant is veranderd in de soort onverschilligheid, die uit de donkerste verbittering voortkomt. Allemaal niet erg, als we bij het na-lezen van wat er eens geweest is de weg maar duidelijk voor ons zien, waarlangs we weer moeten gaan om ons eigen land uit de verfloddering te reviseren.

„Een onzer eerste plichten tegenover God, tegenover onze volksgemeenschap en tegenover onszelf is de de staande drang naar saamhorigheid verder te ontwikkelen tegenover onszelf is de beste wat in ons leeft in dienst te stellen van onze volksgemeenschap."

Wilhelmina

UIT „KIJF'S NIEUWS- EN ADVERTENTIEBLAD" NEMEN WIJ VAN DE HAND VAN Dr P. H. RITTER OVER:

't Moederland

SLUIT ZIJN POORTEN

HET GEVOLG van de soevereiniteitsoverdracht aan de Republiek Indonesië is geweest de repatriëring van een stroom van goede Nederlanders waaronder er zijn die op moeilijke posten zwaar werk hebben verricht en die allen bijgedragen hebben aan de welvaart van het rijk.

Indonesië kan thans geen Nederlanders meer gebruiken. Het wil de laatste banden met het moederland verbreken. Zelfs de nietszeggende Unie handhaaft naar de mening der nieuwe regering nog al te zeer de traditie der saamhorigheid en de Nederlandse Souvereiniteit over Nieuw-Guinea, die onbetwistbaar vaststaat, wordt door haar betwist. Dit betekent dat zij het laatst overgebleven Nederlands gebied, waar ruimte is voor onze overbevolking, wil afsluiten.

De lange, lange rij van ontheemden, die Indonesië verlaten, zijn mensen, die hun best hebben gedaan, die eervolle carrières hebben opgebouwd, maar die werden uitgestoten, die niet kunnen aarden onder de nieuwe verhoudingen, die hun stuur kwijt raakten in een land, waar nog altijd de openbare orde niet veel meer is dan een abstract begrip. Eén hoop hadden zij: Daar wenkt het vaderland! Zij hebben het zedelijk recht er werk en brood te vinden om hun jarenlange nuttige en plichtsetrouwe arbeid ten bate der grotere nationale gemeenschap, ten bate van een overzees gebied, aan hetwelk Nederland in de jaren voor de oorlog zijn welvaart dankte.

Maar dat moederland sluit zijn poorten. De mensen die Nederland groot gemaakt hebben, mogen gaan landverhuizen. Zij mogen hun fortuin gaan zoeken in Canada of Australië, Nieuw-Zeeland of Zuid-Afrika. Maar die landen bieden weinig arbeid voor mensen met tropen-ervaring en voor mensen, wier lichaamsgesteldheid op de tropen is ingesteld. En de aanbevolen gebieden sluiten de gehele groep der gedeeltelijk uit tropische ouders geboren Nederlanders uit.

Wij ontleen deze mededelingen aan een bericht, dat de voorzitter van het Bureau voor de Emigratie van gerepatrieerden aan de pers verstrekte. Hij maakte de weinig bemoedigende opmerking, dat het aantal werklozen in ons land in December gestegen is van 112.453 mannen tot 145.385. En, zo voegde hij er aan toe: „wie uit Indonesië naar Nederland komt, zal zich moeten instellen op het feit, dat hij gaat behoren tot het résidu."

Wij vragen ons af: is er bij de schielijke likwidatie van onze verbinding met Indië aan de mensen, die een onderdeel uitmaken van onze eigen natie, in het geheel niet gedacht? Men kon met zekerheid weten, dat deze berooide toestand, waarin duizenden goede Nederlanders verkeren, zou ontstaan. Is in een soevereiniteitsoverdracht niet begrepen de zorg voor de eigen landgenoten, die onder de nieuwe heersers niet kunnen of mogen werken? De houding, die Nederland heeft aangenomen tegenover de Ambonezen was ontoelaatbaar, de situatie, waarin men deze gerepatrieerde Nederlanders laat, is schandelijk.

De gerepatrieerden hebben het zoethoudertje gekregen, dat emigratie-mogelijkheden voor hen worden gezocht. Men wil hen wegduwen naar de onherbergzaamste gebieden van donker Afrika. Als het lukt, want zij mogen geen overdreven verwachtingen koesteren, een verklaring die duidelijk is voor wie de eindeloze moeilijkheden der emigratie kent.

Is dit de dank der natie aan velen van haar beste zonen? Zij moeten zien weg te komen en anders moeten zij maar verhongeren.

De oplossing van het gerepatrieerden-probleem eist meer dan een vage belofte voor landverhuizing. Het vergt studie en aandacht, het vergt een daadwerkelijk ingrijpen opdat de nood worde gelenigd. Want het zal niet gezegd mogen worden, dat moeder Nederland haar eigen kinderen verstoot.

De exploratie van Nw-Guinea

Als er één boek is, dat thans in het brandpunt van de algemene belangstelling diende te staan, dan is het wel „VERGETEN AARDE” van Jan van Eechoud, resident, méér nog: beste kenner van land en stammen van Nieuw-Guinea. Om deze belangstelling te stimuleren en om belangrijke onderwerpen, Nieuw-Guinea betreffende, op ruime schaal bekendheid te geven, zullen wij op deze pagina's fragmenten overnemen uit genoemd boek.

Eén van deze onderwerpen is de exploratie. Indien de regering eindelijk eens de morele moed zal kunnen opbrengen, om tegenover alle verkapte en openlijke dreigementen en intimidaties van Indonesië de duidelijke uitspraak te doen, dat omtrent de Nederlandse souvereiniteit van Westelijk Nieuw-Guinea niet en nooit getaward zal worden, — dan zal de exploratie intensief belabberd moeten worden.

NIEUW-GUINEA werd reeds vroeg ontdekt, doch eeuwenlang, zelfs tot het einde der vorige eeuw, was van het land niet meer bekend geworden dan de voornaamste kustlijnen, enige rivieren die een eindweegs waren opgevaaren en wat uit zee aangepeilde bergtoppen. De kaart van die tijd was praktisch leeg, het binnenland een groot mysterie.

Wanneer men thans echter de fraaie overzichtskaarten van Nieuw-Guinea beschouwt, krijgt men de indruk dat er in dit land toch niet zo heel veel meer te exploreren valt. De kaart is aardig opgevuld met gebergten, rivieren en plaatsnamen en al zijn er hier en daar nog wel stippellijnen, het oppervlak der witte plekken lijkt niet verontrustend groot meer.

Men moet zich echter geen al te optimistische voorstelling maken van de werkelijke graad der topografische kennis, noch van de juistheid der ingetekende gegevens. En dat is ook niet verwonderlijk, wanneer men in aanmerking neemt hoe deze kaart tot stand is gekomen.

Verreweg het grootste gedeelte is afkomstig van de Militaire Exploratie tussen de jaren 1907 en 1915, toen de exploratiedetachementen van alle kanten het praktisch volkomen onbekende binnenland binnendrongen. Als het bos zich achter de laatste man van zo'n detachement had gesloten, dan was men de troep kwijt, geheel en al, tot te zijner tijd de karavaan — of wat er van over was — op een al of niet afgesproken plaats tevoorschijn kwam en verslag gaf van zijn wedervaren. Successen en mislukkingen, sterfgevallen, geluk en ongeluk, het bleef voor de buitenwereld verborgen tot de dag van terugkeer. En als die terugkeer nimmer kwam, kon een volgende patrouille of expeditie slechts trachten uit sporen en overblijfselen het droevige relaas samen te stellen.

De landtochten dienden steeds om bergtoppen te vinden, die een ruim uitzicht beloofden op het te verken-

nen gebied. Deze punten werden astronomisch (d.w.z. naar de stand der sterrenbeelden. Red.) vastgelegd en vormden aldus een basis van bekende lengte. Aan de hand van peilingen op deze observatiepunten vericht, werd nu een schetskaart van het landschap samengesteld. Zodoende kreeg men kaarten van terreinen van honderden vierkante kilometers — die dus officieel voortaan geen „terra incognita” meer zijn — zonder dat er tot op de huidige dag een vreemdeling is doorgedrongen, zonder dat men een idee heeft van wat daar groeit en bloeit.

Van het in kaart gebrachte terrein wist men niet meer dan men er op een afstand — dikwijls zeer grote afstand — van had kunnen zien. En dat was vaak bedroevend weinig. Deze stand van zaken behoeft niets af te doen aan onze waardering voor de prestaties der vroegere expedities. Hun opdracht, die voornamelijk op

topografisch terrein lag, was al zwaar genoeg.

De afstanden zijn formidabel en de moeilijkheden van het terrein dikwijls onbeschrijflijk. De opvoer ging in etappes; duizenden blikken vivres moesten moeizaam op de ruggen van koelies worden aangevoerd, over terreinen waar malaria een zware tol eiste of over rivieren, waar stroomversnellingen en draaikolken vele slachtoffers maakten. Hoe weinig blikken rijst slechts van de vele op de basis aangevoerde duizenden bereikten vaak het eindpunt der expeditie? De exploratieverslagen zijn zeer sober en zakelijk in de beschrijving dier moeilijkheden; maar wat een tragiek ligt er bijv. verborgen achter de naam „Ongeluksbivak”.

De Militaire Exploratie was voor de plaatsbepalingen, althans voor de lengte, aangewezen op de tijdmeters die, na een laatste verificatie op het uitgangspunt, over bergen en dalen, door bossen en moerassen moesten worden meegesleept. Wanneer men in een der verslagen over de beklimming van zo'n observatiepunt leest: „Heden was de zwaarste dag van de tocht; we zijn 750 meter opgeschoten”, dan kan men zich levendig voorstellen, wat voor angst de patrouilleleider en de opnemer in zo'n terrein moeten hebben uitgestaan om dat tere ding in het kistje: de tijd-meter, waarvan de hele observatie afhing. Het is allesbehalve ondenk-

Wat geen mens uit de kaarten leest: de dodelijke uitputting, de ontberingen, de koorts en hogere offers van de naamloze oetan-explorateur.

baar, dat deze wel eens een tik zal hebben opgelopen en daarbij is versprongen. Een seconde tijdsverschil veroorzaakt echter een kwartmijl lengteverschil.

De eerste wereldoorlog maakte een einde aan de activiteit; de middenmoot, het centrale gebergte, heeft de Militaire Exploratie moeten laten liggen. Wanneer men dan echter de overzichtskaart, waarop al deze tochten in rode lijnen zijn uitgebeeld, eens nader beziet en zich de afstanden realiseert, die door de vele honderden patrouilles zijn afgelegd, dan zal men grif moeten erkennen, dat hier prachtig werk is geleverd."

Na de eerste wereldoorlog werden er talrijke expeditie uitgestuurd, die zich voornamelijk richtten op het centrale bergland (500 km lang en 100 km breed), terwijl er sinds 1935 ook diverse luchtkaartingen werden verricht. Daarbij maakten bestuursambtenaren en anderen hun patrouilles, die de noodzakelijke aanvulling vormden van de meer globale grote exploratie en een grote rijkdom aan details opleverden.

Het is jammer dat het grootste deel dezer ambtenaren niet voldoen-

de onderlegd was in het maken van betrouwbare schetskaarten, waardoor de topografische gegevens veelal niet in de grote kaarten konden worden verwerkt, terwijl de verslagen zelf gedurende de oorlog grotendeels verloren zijn geraakt. Er kan dus gezegd worden dat de algemene topografie van Nieuw-Guinea in grote trekken redelijk wel bekend is, maar dat onze detailkennis uitermate summier is. En zelfs de algemene topografische kennis kan nog aanmerkelijke wijzigingen ondergaan. Wanneer een vlieger laconiek rapporteert, dat er een grote vlakte ligt waar op de kaart het Sterrengebergte is getekend, dan klopt er blijkbaar iets niet.

De exploratie van Nieuw-Guinea kan thans in een nieuw, sneller en effectiever stadium treden:

„Een enkel uurtje in een vliegtuig zitten en kijken en aantekeningen maken. Zien hoe de moerassen liggen, waar de explorateur anders dagen lang in rond zou moeten ploeteren en die hij nu met een eenvoudige, omtrekkende beweging kan vermijden. Zien waar de gemakkelijkste plaats is om een hoge en ijzig-koude berg-rug over te trekken — in plaats van

het kompas te zetten en het kapmes ter hand te nemen, alsmaar doorploeterend en kappend tot het doel is bereikt, zonder enig besef van wat van dag tot dag te wachten staat.

Niet alleen dat men nu van tevoren in grote lijnen het te volgen tracé kan bepalen, men kan daarna dat tracé stereoscopisch van geringe hoogte fotograferen, de gehele lengte lang en dan op zijn gemak thuis onder de stereoscoop de foto's bestuderen. Wanneer men ervaring heeft van de verschillende soorten terrein in Nieuw-Guinea kan men op deze foto's gemakkelijk uitmaken met welk soort terrein men te doen heeft, welke specifieke moeilijkheden er aan verbonden zijn, welk tempo de patrouille zal kunnen aanleggen. Men kan zijn dagmarsen bepalen, zelfs de plaats van de bivaks vastleggen en aldus de gehele tocht uitstippelen.

Bovendien hoeft men geen honderden koelies meer mee te nemen voor etappe-opvoer van vivres, maar kan men volstaan met een kleine, bewegelijke groep, die haar rantsoenen regelmatig ontvangt uit het vliegtuig op van te voren vastgestelde „drop"-plaatsen."

Bedede

IN JANUARI 1951 keerde de Nieuw-Guinea-delegatie, bestaande uit J. Ariks, N. Jouwe, M. Kaisiepo en A. Arfan, na een officieel bezoek aan Nederland, terug naar tanah-Papoea. Aan de vooravond van hun vertrek richtten zij een dringend beroep op Nederland, hun land en volk niet in de steek te laten. Dit even ontroerende als klemmende betoog is alweer een jaar oud en wie herinnert het zich nog? Nu de alarmklok weer over de kwestie Nieuw-Guinea bonst, willen wij in deze klank nogmaals de stem van tanah-Papoea mengen in de vorm van enkele fragmenten uit dat beroep:

„Nu wij op het punt staan de verre terugreis naar ons Vaderland te aanvaarden en weldra Nederland zullen hebben verlaten, het land, dat ons in de enkele maanden, dat wij hier verbleven — ondanks vorst en sneeuw — een tweede tehuis was, willen wij nog eenmaal het woord tot het Nederlandse volk richten. Aangezien ons gebleken is, dat ondanks onze herhaalde pogingen onze wensen en verlangens tóch nog niet genoeg bekend zijn bij het Nederlandse volk, komen wij er toe om langs deze weg de verlangens van het Papoease volk kenbaar te maken.

Het dunkt ons goed nogmaals met de meeste nadruk te verklaren, dat wij vrezen aan de Republiek Indonesia te worden uitgeleverd en dat wij vurig hopen onder Nederlands gezag te blijven, dat ons wijs en rechtvaardig heeft bestuurd.

Indonesië verklaart, dat de Papoea's Indonesiërs zijn. Het staat wetenschappelijk onomstotelijk vast, dat Papoea en Indonesië tot twee geheel verschillende hoofdrassen behoren. De uitkomsten van het onderzoek van de Gemengde Nederlands-Indonesische Commissie, die in 1950 Nieuw-Guinea bezocht, sluiten elke twijfel uit. Tegenover het zakelijk en wetenschappelijk betoog van de leden der Nederlandse Delegatie is van Indonesische zijde geen ernstig antwoord gesteld. Bovendien staat vast, dat wij ons ook geen Indonesiërs voelen.

Het zoet gefluit van de Indonesische vogelaar dient

dan ook slechts om eigen politieke aspiraties te verwezenlijken. Deze imperialistische veroveringsdrang is al heel oud. Nog vóór de komst der Hollanders in Azië streefde de Sultan van Tidore naar verovering van Noord Nieuw-Guinea, welke verovering slechts op enkele punten slaagde. Zijn bestuur was een vloek voor de bevolking; de herhaalde slavenjachten en brandschattingen, die brede sporen van bloed en vuur door het kustgebied van Noord Nieuw-Guinea trokken, leven nog steeds in de herinnering van de kustbevolking voort.

Eerst het Nederlands Gezag heeft aan deze praktijk een einde gemaakt. De Nederlandse lezer zal dan ook begrijpen, waarom Johan Ariks, leider van de Papoea Delegatie, op de vraag van de Indonesiër Mohammed Yamin, of hij dan geen „merdeka" (vrijheid) begeerde, antwoordde: „Er zijn verschillende soorten van vrijheid. Er is vrijheid om te leven, „merdeka hidoep", — die bezitten wij reeds; en op vrijheid om te moorden, te roven, te kidnappen en een schurk te zijn, stellen WIJ geen prijs."

Voorts wijzen wij op de plaats van het Christendom op Nieuw-Guinea, het gemeenschappelijk geloof van vele Nederlanders en vele Papoea's, een band, in menig opzicht hechter dan zelfs economisch en politiek belang.

Wij achten ons verplicht nog één ding duidelijk te zeggen: Wij, Papoea's, zullen ons de Indonesiërs, als het moet zonder Nederlandse hulp, van het lijf houden. Duzenden Jappen zijn door ons in de tweede wereldoorlog gedood en de Indonesische troepen zal het niet beter vergaan. Wij doen echter een hartstochtelijk beroep op het Nederlandse volk ons niet in de steek te laten, ons niet te verkopen aan de Indonesiërs als waren wij koopwaar, ja vee — ook niet terwille van de grote cultuurondernemingen van Java en Sumatra. Wij hopen, dat het Nederlandse volk zal weten te kiezen tussen God en de Mammon. Volk van Nederland, weest dit woord indachtig, nu de beslissing over onze toekomst in UW handen wordt gelegd.

Volk van Nederland: onthoudt ons niet de hulp en de bijstand, die wij van U vragen en verwachten. Wij bidden U, laat het drama van elders zich niet herhalen. Geeft gehoor aan de stem van de Redelijkheid, het Recht en de Menselijkheid."

NIEUW-GUINEA:

Barrière voor Australië

Om zich enigszins een indruk te kunnen vormen van de strategische betekenis, die Nieuw-Guinea heeft voor de verdediging van Australië, doen wij het beste eerst in het kort na te gaan, wat Japan in 1942-1943 heeft ondernomen om ook Australië te bezetten. Zou Australië ook nog bezet zijn geworden door de Japanse strijdkrachten, dan zou het nog een groot vraagteken zijn of de geallieerden ooit in staat zouden zijn geweest het verloren terrein in de Pacific terug te winnen. In elk geval zou het dan ontzaggelijk veel meer tijd en offers geleverd hebben.

Nadat de Philippijnen, Malakka en het toenmalige Nederlands Oost-Indië onder de voet waren gelopen, moest Japan zijn strijdkrachten hergroeperen voor de aanval op Australië. Het is de onsterfelijke verdienste van het

gecombineerde eskader van Schoutbij-Nacht Doorman (Straat Makasar en Slag in de Javazee), dat Australië in dit vroege stadium van de oorlog in het Verre Oosten een, ongetwijfeld noodlottig-geworden, Japanse invasie bespaard is gebleven.

In een later stadium deed Japan weer pogingen om tot de rechtstreekse aanval op Australië te komen. Deze aanval zou plaats moeten vinden op de Oost- en Zuidoostkust met als achterland het belangrijkste gebied van Australië (zie schets). Een aanval op de Westkust had geen zin. Australië immers is een werelddeel, van West- naar Oostkust ruim 4250 km metende en van Noord naar Zuid ongeveer 2500 km. Inderdaad was Australië op de Westkust kwetsbaarder, doch een invasie op deze kust

had grote kans dood te lopen op de onmeetbare woestijnen, die het grootste deel van noordelijk- en midden-Australië bedekken. Voor vliegtuigen zijn afstanden en woestijnen inderdaad geen onoverkomelijke hindernissen, doch om een oorlog te kunnen winnen, moet men het land door troepen kunnen laten bezetten.

De troepen, die Japan nodig had voor de bezetting van Australië, moesten over zee worden aangevoerd. De Japanse aanvoerlijnen liepen hoofdzakelijk in de richtingen Noord-west-Zuidoost en Noord-Zuid.

Daarom moest eerst de gehele noordkust van Nieuw-Guinea met de bijliggende eilanden bezet worden. Hier moesten dan steunpunten en vliegvelden worden aangelegd en bases ingericht. Zo werd die noordkust, van Sorong tot het oostelijk schiereiland van Australisch Nieuw-Guinea, bezet. Hierna werden twee pogingen ondernomen om Australië rechtstreeks aan te vallen.

De eerste poging, een overland doorsteek in het Oosten, naar Port Moresby (zie schets) werd met ontzaggelijke moeite en offers verijdeld, al zagen de Japanners ook kans, tot zeer dicht bij Port Moresby door te dringen.

De tweede poging werd ondernomen door 'n zwaar bewaakte transportvloot richting Brisbane-Sydney-Melbourne. Deze vloot werd door de inmiddels ijlings en zwaar versterkte geallieerde vloot in de Koraalzee opgevangen en na een langdurige, verschrikkelijke strijd, waarbij aan beide zijden de grootste verliezen werden geleden, teruggeslagen.

Ten tweede male was Australië gered en ditmaal namen de geallieerden het initiatief — de belangrijke factor in de oorlogvoering! — in eigen handen. Het bracht het keerpunt in de krijgskansen: van die tijd af werden de Japanners langzaam maar zeker teruggedrongen uit hun posities in de Pacific! En dit oprollen van de Japanse steunpunten vanuit Australië, de belangrijkste geallieerde basis in de strijd om het Verre Oosten, geschiedde langs de lijn: Salomons-eilanden, Rabaul, Noordkust Nieuw-Guinea.

In deze oorlogszwangere tijden bedreigt Australië opnieuw een groot

gevaar: de bedreiging van de rode draak en beer, die ongezien, maar met gestage voortgang in Zuidoostelijke richting stroomt, thans nog als ideologie, maar met het niet-aflatende gevaar straks in concrete agressievorm zich te manifesteren.

Tussen dit enorme gevaar en Australië ligt Nieuw-Guinea, een reusachtige, groene barrière van hemelhoge, onbegaanbare bergen en wildernissen. Het is voor Australië van levensbelang, dat Nieuw-Guinea een krachtige voorpost zal zijn tegen de eventuele agressie uit het Noordwesten. Dit is ook de reden waarom Australië, die in het Nederland-Indonesië-geheel van de afgelopen jaren toch zeker geen rol gespeeld heeft die blijk geeft van erkentelijkheid voor hetgeen de Nederlands-Indische strijdkrachten in de oorlog tegen de gezamenlijke Japanse vijand hebben verricht tot behoud van Australië, — kortgeleden plotseling zulk een uiterst onwelwillende houding heeft aangenomen tegenover de Indonesische eisen inzake Nederlands Nieuw-Guinea. Het feit, dat Australië thans zich voordoet als de overdominante eisen inzake Nederlands se belangen in Westelijk Nieuw-Guinea, komt dan ook niet voort uit ethische overwegingen, doch is haar opgedrongen door de noodzaak. Het is, zelfs Australië, glashelder gebleken, dat een Indonesische soevereiniteit over Westelijk Nieuw-Guinea de deur zou openen voor het rode gevaar. Daarbij komt, dat Indonesië de eerste decennia niet de kracht en weerbaarheid zal kunnen opbrengen, die Australië in geheel Nieuw-Guinea behoeft.

Niet alleen zullen de Nederlandse strijdkrachten, mits spoedig en effectief op de noodzakelijke sterkte gebracht, daartoe wel in staat zijn en is het Nederlandse gezag een blijvende waarborg dat het communisme geen voet aan de grond zal krijgen, — doch op de noordkust van Nederlands Nieuw-Guinea zijn drie krachtige steunpunten te maken, t.w. Sorong (het steeds belangrijker wordende oliecentrum), Manokwari (wat belangrijk kan worden voor de zelfvoorziening op voedselgebied) en Hollandia, liggende aan een baai, waar een reusachtige oorlogsvloot een veilige en beschutte ligplaats kan vinden.

Is de Zuidwestkust als verdedigingsgordel voor Australië van minder betekenis, thans geldt voor Nederland, dat er een actieve patrouilledienst met kleine doch snelle marineboten en Catalina-vliegboten geboden is om infiltratie van de Indonesische eilanden te weren.

A. M. SIEREVELT

Oud-Terr. Cdt. der Molukken

's-Gravenhage, 7-1-'52

N. JOUWE

Welkom, Nicolaas Jouwe !

ONLANGS KWAM in Nederland Nicolaas Jouwe. De man, die in Januari 1951 tot ons volk zei: „De Nw.-Guinea-kwestie is de strijd tussen rechtvaardigheid en onrechtvaardigheid. Zal Nederland het zelfbeschikkingsrecht der Papoea's erkennen? Of zal het zwichten voor de Indonesische dreigementen?”

Wij weten, dat Nicolaas Jouwe grote verdiensten heeft gehad voor het Ned. Indische gouvernement in Nieuw-Guinea. Hij is loyaal, scherpzinnig en humoristisch, spreekt Nederlands, Engels en Maleis alsmede verschillende Papoea-dialecten en is de vertrouwensman van ruim 30.000 gekerstende en animistische autochtonen. Hij is een zeer gezien en geëerd man bij zijn volk en zijn loyaliteit tegenover het Nederlands gezag waarborgt de rust onder vele stammen en nederzettingen.

Hij heeft met de Papoea-delegatie in 1950/1951 Nederland bezocht. Er bestaat een foto, waarop hij in een ernstig onderhoud gewikkeld is met onze minister-president. Zo was zijn positie. En Nicolaas Jouwe moet een dankbare en trotse herinnering aan Nederland hebben mee teruggenomen. Wij gunnen hem dit uit het diepst van ons hart, omdat wij geen beloning te hoog achten voor trouw.

Uit de hoffelijkheid van deze bejegening is Nicolaas Jouwe teruggedrukt in zijn nederig ambt. Ondanks het feit dat hij het verzoek indiende, te mogen terugkeren naar Nederland om er zich verder te bekwamen voor de leiding aan zijn volk.

En daar komen wij met kracht tegen op. Nicolaas Jouwe is een veelbelovende figuur, die alle kansen verdient zich verder te bekwamen. Voorts is de overgang van de fêtering die Nicolaas Jouwe in Nederland genoot, naar de onbelangrijkheid van zijn klerkenpositie té groot voor het menselijk eergevoel. Dit moet verbittering wekken. En deze verbittering IS bij Nicolaas Jouwe gekomen. Blijkens fragmenten uit brieven van Nederlandse pioniers:

„Een energiek man in Hollandia-haven kocht enige dozijnen kluwen ongebleekt katoen en knoopte daar een net van. De hoeveelheid vis, die hij in luttele uren ophaalde, bleek voldoende te zijn om heel Hollandia-haven van zeebanket te voorzien à f 5,— de kg. Toen heeft Jouwé daar een eind aan gemaakt. „Die vis is van ons”, aldus Jouwé, „en mijn mensen dienen die aan jullie te verkopen à 9 gld. de kg.”

„Een kolonist bij de airstrips schoot eens een wild varken op nog geen 50 m. van zijn huis af. Onmiddellijk schoten twee Papoea's er op af, compleet met pijl en boog en zeiden: „Dat varken is van ons, dit is ons land.” De kolonist is toen gaan schijfschieten op de Papoea's, die zich toen direct bij het bestuur zijn gaan beklagen, zodat je nu een jachtvergunning nodig hebt. Hier zat Jouwé achter.

Enz. enz. enz.

Direct daar tegenover stellen wij de andere feiten, die nu onvermijdelijk hun plaats innemen in de vicieuze cirkel van het sentiment.

Nicolaas Jouwe wilde een filmvoorstelling in Hollandia bijwonen. Bij de entree van het gebouw stuitte hij tegen een controlerende politie-beambte, Indische Nederlander, die hem eens aankeek en vervolgens vertelde, dat de hele zaal al vol was. Als goede beambte legde Nicolaas Jouwe zich bij deze uitspraak neer. Maar even later moest hij meemaken, dat diezelfde politiemans wel toegang tot de bioscoop verleende aan een laat-gekomen Indische Nederlander en diens vrouwelijk gezelschap. En nog méér is er gebeurd.

Dit alles draait steeds heftiger in de vicieuze cirkel van wanbegrip en groeiende verbittering tegen elkaar, terwijl in wezen de scheidingslijn niet bestaat, want voor alle groepen geldt slechts één belang: de opheffing van Nieuw-Guinea en de Papoea naar het licht van een goede toekomst.

De wortel van alle kwaad?

De kortzichtigheid van de verantwoordelijken, zowel hier in Nederland's hoogste regionen als ginds onder het Nederlands bestuur.

Nu de onderlinge verhoudingen in Nieuw-Guinea gevaar lopen als gevolg van Jouwe's verbittering tegen Nederland, acht men het plots wel van belang zijn verzoek (een vol en belangrijk jaar te laat!) in te willigen.

Nicolaas Jouwe, wees welkom in Nederland! Wij betreuren het, dat je niet veel eerder de gelegenheid hebt gekregen om in ons midden je voor te bereiden op de grote taak, die jou straks wacht temidden van je volk. Je bent hier welkom en van harte! Wij, de kern van Nederland's volk, zullen deze woorden waar maken.

Land van verwachting

1. AANKOMST . . .

Door de nevelige wolken, ver beneden, glimmert plotseling de zon op 't water. De Cat cirkelt enkele keren in wijde bogen, prikt dan ineens door de watten-massa heen en taxit even later, bonkend, over de airstrip naar het „stationsgebouw” — plaatijzeren schuur met ruw-houten tafels en enkele rieten stoeltjes.

Hollandia, hoofdstad van Nederlands Nieuw-Guinea; ca. 9000 zielen. En dit is een van de verzetjes: de aankomst van de passagiers der maandelijkse charter-plane uit Nederland. Tevens 't vertrek van de ongeveer 40 mensen, die teleurgesteld over mislukking of verheugd over, vaak lang uitgesteld, verlof weer met dezelfde kist naar patria terugaan.

De 15 km-rit over de kronkelende, smalle, hobbelige en stoffige weg; aan een kant klimmen de bergen langzaam uit graziglijkende vlakten omhoog; aan de andere strekt het wondermooie Sentani-meer zich uit (even groot als de provincie Utrecht), omhelsd door lage bomen en struiken, klimplanten en het kniehoge, messcherpe alang-alang-gras. Een enkele inheemse prauw peddelt traag over het spiegelgladde water, dat echter, bij een plotseling opstekende wind, venijnige en veraderlijke, witgekuifde golfjes kan vertonen.

Af en toe stuit men op enkele Papuase wegarbeiders, een vrolijke bloem in het kroesige haar, trachtend het wegdek gelijk te harken. Het eind van het meer, met aan de overkant Joka, het zendings-centrum, en dan rijdt men de slurf binnen: Hollandia-Stad. Hier tracht men te werken, op te bouwen, te leven . . . Hier woont men op een oppervlakte van ca. 2 km breed en wellicht 3 km lang, in een dal, waar de meedogenloos blikkerende zon, ongehinderd door bomen, van 's ochtends vroeg tot 's avonds de golfijzeren daken en huizen witgloeiend verzengt. Aan weerszijden een ondoordringbare, hoog-oprijzende muur van jungle-vegetatie, waarin men tot de knieën verzinkt in de moerassige bodem.

Huizen: grotendeels quonsethutten, de oude Amerikaanse legerbehuizing, halfronde, golfijzeren platen gevallen, die elke woning tot een oven maken. Waar gezinnen en vaak meerdere in leven, afgescheiden door dun triplex, $\frac{3}{4}$ -hoge wanden.

Enkele nieuwe huisjes: vriendelijk

uitziende dubbele bungalows, licht groen of rose gekalkt, fleuren de kota op. Ze zijn opgetrokken van hardboard (beter soort karton), dat weinig kans tegen een vochtgehalte van 98 heeft. In de naaste toekomst hoopt men echter op de betonnen huizen, waarvoor plannen bestaan, te bouwen door een Nederlands aannemer.

Misschien dat tegen die tijd de P. T.T. de post aan een „adres” zal kunnen bezorgen. Want straatnaam of -aanduiding zijn er niet. „Oh, die en die woont naast de resident” of „hij zit rechts schuin achter de toko” of „links onder 't paleis”.

Het „Paleis”: houten huis op palen van MacArthur, uit het koelere bergklimaat naar beneden gehaald. De ambtswoning van de Gouverneur, zijn vrouw en gezin. Hier worden ontvangsten gehouden in gala-tenue. Hier komen officiële (soms buitenlandse) gasten logeren. Maar praktisch alles ontbreekt er nog: „Denkt u er aan, dat u uw kleine mesje bewaart voor 't fruit”. Een karaf ontbreekt en mevrouw van Waardenburg bewaart naarstig de lege ginflessen om water uit te doen schenken door de hofmeester. En zo wordt met een vrolijk gezicht en een mopje alles geïmproviseerd.

Winkels: er zijn er. De toko Cyclo: een lange, houten barak met een etalage van 2 x 2, waarin maandenlang hetzelfde witte platte bord, een dito soep, 1 blik hutspot en een

khaki short — fabriikaat Hollandia — bewandeld worden door een paar trage, zondoorstoofde vliegen.

's Avonds tussen 5 en 6 winkelt men, d.w.z. men gaat eens kijken wat er te krijgen is en ontmoet „tout le monde”.

Hier en daar, op de lange planken langs de muren, staan een paar blikken stampot, melk of tinnettes sigaretten, verspreid, met als de pièce de milieu een waarlijk pracht uitstalling van drank: vele soorten jenever en Bootz-likeurtjes en . . . Pommery-dry ad f 10,— per hele fles.

Concurrentie kent men hier niet: alle andere, minuscule Chinese tokotjes voeren dezelfde blikken boerenkool, melk, Soir de Paris artikelen en Sunlightzeep; weliswaar iets minder overzichtelijk en proper.

Maar als er dan opeens een zending Maco sweatertjes in de meest fantastische kleuren van de regenboog verschijnt, zijn allen binnen 24 uur leeg en heel stoffig Hollandia wordt opgefleurd door deze kleurige truitjes, eendrachtig gedragen door ieder, naar een verandering snakend, mens: Indo-Europese contractanten, B.B.-controleurs en hun jonge vrouwtjes, Papuase kantoor-oppassers, koelies, tot het kleine donkere, kroesharige meisje, dat trots rondwandelt in haar nieuwe „jurk”.

Hollandia, MAWA

Foto: Dr Ir W. C. Klein :

Papoea-dorp aan het Sentanie-meer

Achter de barrières van oerbos en moeras, roept het land van verwachting al degenen, die de stem van het pionierdom willen verstaan.

DE RUGGEGRAAT

„Het is mijn overtuiging, dat deze jongens het sterkste deel van het Nederlandse volk vormen. Zij kunnen de ruggegraat van ons volk worden, indien hun demobilisatie en terugkeer in de burgermaatschappij goed georganiseerd wordt en ons volk niet vergeet, wat ze voor ons hebben gedaan.”

*Generaal Mr. H. J. Kruls,
voorm. Chef Staf K.L. over de
Strijdkrachten in Indië*

JA, en nu zitten „deze jongens” weer in Nederland en wij weten, dat zij in staat zouden zijn de ruggegraat te vormen van ons volk. En dat is heus niet alleen afhankelijk van de kwaliteit van hun demobilisatie, noch van de appreciatie van ons volk voor alles, wat ze hebben gedaan. Dat zit alleen in de geest en het moreel, die zo overduidelijk door hen gedemonstreerd werden in de smeer en smurrie van Indonesië. Generaal Kruls moet een visioen hebben gehad van hoe deze ontzagwekkende krachten en waarden, na hun terugkeer in negeri-koud, werden overgeheveld op ons hele volk. Het moet een pracht van een visioen zijn geweest!

Ook wij hebben dit visioen gehad. Jullie en ik en onze doden ginds. Het visioen van een waarlijk herrezen Nederland, waardig en trots, een leeuw-betoel met koninklijkheid in de ruglijn, respectabele spierbundels en klauwen.

Laten we er niet verder over jeremiëren van hoe we Holland en ons volk aantreffen, maar 's kijken wat er nog te redden valt.

In ons vorige nummer openden we, gedwongen door de op ons toestormende angst om wat Nederland te wachten staat, indien niet héél snel de kentering komt, de Actie Verbinding. Elke maat kreeg een nieuwe kaart bij zijn blad ingesloten met de printa, een nieuw lid te werven voor ons Legioen. Op die manier denken wij ons Legioen snel zo sterk te maken, dat het door de macht van zijn aantal een behoorlijke stem in het kapittel krijgt.

Deze actie loopt behoorlijk, maar het vereiste aantal is nog niet bereikt. We stomen dus door met deze actie en hierbij gaat wéér een nieuwe aanmeldingskaart.

VELEN HEBBEN, ZONDER HET BETREFFENDE ARTIKEL EERST GOED DOOR TE LEZEN, DIE KAART MET HUN EIGEN NAAM INGEVULD, DENKENDE DAT DIE BESTEMD WAS VOOR HET TWEEDE KWARTAAL. DAT IS FOUT. JE GAAT OP ZOEK NAAR EEN ANDERE NEDERLANDER, DIE JE OVERTUIGT VAN DE NOODZAAK IETS TE DOEN VOOR ONS LAND. EN DIE NEDERLANDER VULT DE KAART IN EN STUURT DIE OP.

Deze opdracht geldt voor elk onzer zonder uitzondering. En als iedereen de harde noodzaak er van inziet, het eigen Legioen zo gauw mogelijk op topsterkte te brengen, dan betekent dat, dat we in een zeer korte tijd dit doel zullen bereiken.

Maat, generaal Kruls is niet de enige geweest, die zijn

Maats, de slaap dáár was je van harte gegund, want die slaap bracht jou de welverdiende rust en ontspanning in je harde werk. Maar de slaap hier is gevaarlijk. Wakker worden, maat! Reveil neen: alarm heeft al geklonken! Sta op en neem je plaats in onze rijen in! . . .

grote bewondering voor jou openlijk uitsprak. Wij hebben die woorden, hoè we ze ook appreciëren, eigenlijk niet nodig, want we weten zelf héél goed, wat we waard kunnen zijn, wanneer we maar de gelegenheid krijgen 't te demonstreren. Wel, begin met deze demonstratie in onze Actie Verbinding. Geen mens en geen situatie kon daarginds tegen de overtuigingskracht van jouw morele lef en dienstbaarheid op. Neem die krachten wéér in je houding en op je gezicht en wees de levende ambassadeur voor ons Legioen in je omgeving. En zo moet 't, óók voor jou, mogelijk zijn om in die omgeving 'n nieuwe geus voor onze rijen te winnen!

Dit is geen pleidooi voor ons Legioen, maats. Ons Legioen is maar een middel om Nederland uit de put te halen, dus het gaat om Nederland, om onze eigen toekomst. En laten we, mèt elkaar, de woorden van generaal Kruls wáár maken: het sterkste deel, de ruggegraat van ons volk!

„Wedijvert in offervaardigheid en plichtsbetrachting, in taaie volharding, in vastberadenheid, bovenal in geestdrift, in bezieling, waar het geldt de zaak van het Vaderland, opdat eenmaal uw kinderen en kindskinderen met rechtmatige trots mogen terugzien op hetgeen waartoe gij door uw willen en kunnen in staat zijt geweest.”

Wilhelmina

nederland heeft behoefte aan een ideaal

Nederland heeft getoond doelbewust, eendrachtig en sterk te kunnen zijn.

Toen onze betovergrootvaders Alya, Requessens en Don Juan één voor één in het zand lieten bijten, wisten zij heel goed wat zij wilden: de Spanjolen er uit en baas in eigen land!

Minder lang geleden, onder de heren Rauter en Seyss-Inquart, wisten wij het ook heel goed. De Mof moest er uit! Niemand hoefde daar aan te twijfelen. Bij alles wat men deed, kon men vragen: drukt dit de Mof er uit of niet? Dat was een ideaal. En het bracht de mensen naar elkaar toe, niet alleen onderling, tussen gelijken. Neen, de hoge heren werden bij de lage gebracht en de lage bij de hoge. De mensen gingen samenwerken voor dat ene ideaal: de Mof moet er uit.

Maar hoe werd het na de oorlog? Waar bleef het ideaal? Het verdween, zoals het gekomen was, meteen en spoorloos. Weg Mof, weg ideaal.

Dat was wel uiterst jammer, het ideaal had moeten blijven. Sommigen kregen een katterig gevoel, hoe blij ze ook waren met het spek, de margarine en de sigaretten, die weer te krijgen waren. Maar dat, wat het leven, bij alle ellende, tot iets bijzonders maakte, dat een lijn in het leven bracht en de sleur van alle dag een betere achtergrond gaf, was weg. Sommigen aarzelden, ze wilden hard aan het werk, ze wilden hun beste krachten geven, ze voelden dat ze iets misten: het ideaal, dat leiding gaf, ontbrak.

Wat is daarom voor ons gehele volk het allereerst noodzakelijke? Dat we dat ideaal zo gauw mogelijk weer in ons hart krijgen. Dat we heel goed weten in welke richting dat ideaal ons trekt. Dan kan onze goede wil om iets op te bouwen zich ronduit uiten, omdat wij elk persoonlijk en als natie weten wat we willen. Dan behoeven we niet te twijfelen over de richting die we gaan zullen, maar zeggen we: zo ga ik, zo moet ik gaan en ik kan niet anders gaan dan zó!

WIJ HEBBEN EEN IDEAAL NODIG

Nu hebben we er wel eens over nagedacht, wat dat ideaal kan zijn, want je kunt niet eeuwig praten over je ideaal, als je 't niet van tijd tot tijd eens aanwijst. En we zijn tot de slotsom gekomen, dat dat is: een vrije natie die God eert, en dat ook eerlijk meent. Het schijnt, dat zoiets wel in de lucht zit, want als we de vier eerste nummers van de Oud-Wapenbroeders doorbladeren, vinden we er hetzelfde ideaal steeds in terug. Mis-

schien vinden sommigen dat niet ver genoeg gegaan, of te vaag, maar Mozes en Paulus hebben hetzelfde doel aan de volken voorgehouden, dus daar kunnen we het voorlopig wel mee doen.

Maar als we dat ideaal eenmaal goed te pakken hebben, is er wel het één en ander te doen. Want in onze brave samenleving is aan bijna alles gedacht; aan televisie, aan een kattenbakcentrale en aan verzekering van de wieg tot het graf, maar één ding hebben de heren totaal vergeten, namelijk dat we mensen zijn, en dat we een ideaal nodig hebben. Als we de kranten lezen en de verslagen van vakverenigingen en politieke partijen, krijgen we wel de indruk, dat men heel goed zaken kan regelen, maar dan vragen we ons ook af, of men nog weet hoe men mensen moet besturen. In Parijs hebben de afgevaardigden van acht en veertig landen in de UNO een universele verklaring van „de rechten van de mens” opgesteld, maar het recht van de mens op een ideaal hebben ze per ongeluk vergeten.

Soms vraagt men zich af, hoe de mensen eigenlijk worden gezien. Dikwijls horen we zeggen, dat de doorsnee-mens een voordeelzoeker en een materialist is, en dat een politiek systeem daar in de eerste plaats rekening mee heeft te houden. Als prof. Berenschot, die van bedrijfsorganisatie wel het een en ander weet, zegt dat er een nationaal reveil nodig is om de arbeidsproductiviteit te verhogen, staat een ander dadelijk op om te verklaren, dat er een prestatiebeloning moet komen voor de prikkeling van de productieverhoging. Ook bij de Nationale Reserve heeft men geprobeerd door geldelijke premies het enthousiasme te stimuleren. Alsof men daarmee ver-

der komt! Natuurlijk is een goede beloning een flinke aanmoediging voor dat werk, maar dan moet het alleen als een stoffelijk voorproefje gezien kunnen worden van iets beters, dat in de toekomst ligt en waarvoor men werken moet. Dan blijft de stemming er in. Maar als men dat betere in de toekomst niet kan laten zien, als de idealen ontbreken, dan wordt elke premie een ellendig ruilhandeltje, waardoor de mensen alleen maar materialistischer en zuurder worden.

We geloven, dat dit allemaal erg gevaarlijk is. We vragen of ons volk dan niet zal blijken de geestelijke krachten en de overtuigingskracht te missen om een werkelijk groot politiek gevaar te weerstaan. Toen Rome te gronde ging, was dit werkelijk niet het gevolg van een gebrek aan materiële middelen. Maar het was het gevolg van een gebrek aan geest. De samenleving in het Romeinse rijk was geheel verburgerlijkt en het was dit door en door materialistische element, dat Rome ten val bracht.

DE PARTIJEN HEBBEN HET VOOR HET ZEGGEN

Ja, en als we er nu eens verder over nadenken, komen we tot de gevaarlijke stelling, dat wie hier in Nederland vóór een idealistische, nationale, christelijke samenleving is, zich niet zo maar tegen een vervelende buurman of een nogal lamleidend doend weekblad richt, maar eigenlijk tegen het gehele SYSTEEM.

„Het systeem”, dat is de allereerste politiek van onze maatschappelijke orde, van onze grondwet. Nu is er van die grondwet natuurlijk heel veel goeds te zeggen, want het is aan die grondwet te danken, dat we nog zoveel vrijheden hebben, en dat hier niet één of andere Neder-

landse Hitler of Stalin de lakens kan uitdelen. Maar er is ook wel wat verkeerd van te zeggen, en als we nu met onze idealen niet al te veel in de ruimte willen gaan dazen, moeten we daar toch niet helemaal aan voorbijlopen.

In art. 55 van de Grondwet van 1848 heet het, dat: „De Koning is onschendbaar, de ministers zijn verantwoordelijk.” Daarin klopt nog steeds het hart van onze staatsorde. „Onschendbaar” betekent hier, dat H.M. onze Koningin geen verantwoordelijkheid draagt voor wat de regering doet. Vroeger konden de ministers, als de leden van de Kamers critiek op hen uitoefenden, zich beroepen op de Koning en zeggen, dat zij alleen maar deden wat de Koning wilde. Maar nu kan dat niet meer, want de Koning was onverantwoordelijk gemaakt. Daarom moet nu een minister heengaan, als de meerderheid van de Kamers het niet met hem eens is, en de Koningin moet wel een andere minister benoemen, waar de meerderheid van de Kamers wel genoeg mee wil nemen.

Het lijkt op het eerste gezicht wel een beetje raar; een Koningin die geen verantwoordelijkheid draagt — denk eens aan een generaal, die geen verantwoordelijkheid draagt! —, maar toch is het zo. Men heeft de zaken zo geregeld, om te maken, dat de meerderheid van de Kamers het voor het zeggen heeft. De meerderheid van de Kamers, die vormt dan de verantwoording van het volk, zo zegt men, en dus heeft het volk het maar voor het zeggen.

Echter moeten we niet vergeten, dat dat allemaal maar theorie is. Want wie in de Kamers zitten, zijn allemaal partijleden. En die partijleden moeten weer doen wat hun partijbesturen zeggen. Wie het dus nog het meeste voor het zeggen hebben, dat zijn de besturen der grote partijen. (En zie maar eens dat je daar inkomt, als je het niet voor honderd procent eens bent en met het hele systeem, en met de partij in kwestie!).

NATIONAAL DOEL BOVEN DE PARTIJEN

We zijn idealist, jazer, maar als we ernst willen maken met onze idealen en daar offers voor willen brengen, moeten die idealen ook worden aanvaard door de samenleving, anders komt er in de praktijk maar bitter weinig van terecht. Maar als men de mensen zegt, dat ze mogen kiezen tussen een ideaal in een nog verre toekomst en een klein voordeeltje nu, heus!, dan kiezen de meeste mensen voor het voordeeltje van nu. Daarbij komt nog dat sommige beoerlingen met goedkope gezegdes als: „Van een ideaal kan je niet eten”, en dergelijke de mensen in de war

brengen. En het gevolg is, dat het ideaal nooit wordt bereikt, en dat het hier steeds beroerder gaat.

Als we pleiten voor onze Nederlandse idealen, moeten we er daarom ook wel voor pleiten dat onze staatsorde zo wordt versterkt, dat onze regeringscolleges de Nederlandse en christelijke idealen als het grondwettige doel van onze staat erkennen. Dan leidt onze parlementaire monarchie niet tot een partijpolitiek, waarbij de partijen het zelfs in de hoofdzaken niet eens zijn, maar komt er misschien nog eens wat van, dat de partijen zich samen inzetten om het nationale doel te dienen. Dan zouden wij ook weer naar buiten een natie zijn, die weet wat ze wil.

Het misereabele is echter, dat de partijen dat helemaal niet willen. Wie praat over een „nationaal doel” boven de partijen, en laat zien, dat hij zijn woorden meent, wordt al dadelijk uitgescholden voor een lelijke fascist.

Maar waar de zaak om draait is, dat zij hun „systeem” bedreigd achten, en daarom beginnen ze maar vast met modder te gooien. Als wij zeggen: Nationale idealen”, zeggen zij: „Zelfbestemmingsrecht”, dat wil zeggen: recht om in een duffe samenleving zonder idealen proberen verder te gedijen.

En hoe proberen de partijen dat dan? Door in de eerste plaats te zeggen, dat er geen nationale idealen moeten zijn, die boven de partijen staan en het volk kunnen bezielen. Ze willen alleen maar hun eigen partij-ideaaltjes, om hun eigen kiezersvolkje te trekken. Dan zeggen ze dat het „democratisch” is, dat die ideaaltjes alleen maar voor de partij blijven, en dat de staat altijd „neutraal” moet blijven, om het goede democratische „samenspel der partijen” mogelijk te maken. (Wat dat „samenspel” is, konden we bijv. dit

voorjaar zien, toen alle partijbesturen er aan te pas kwamen om een nieuw ministerie in elkaar te zetten en de politieke figuren zich in de meest sfinxachtige en verwarrende bewoordingen tot de kranten en tot het volk richtten).

Dertig jaren geleden, in 1921, hebben enkele frisse kerels in Amsterdam eens de spot met dit zotte systeem gedreven. Toen flansden ze voor de gemeenteraadsverkiezingen een partij in elkaar, die ze voor de mop de Rapalje-Partij noemden. Verder charterden ze twee verkiezingscandidaten, die onder de namen Had-je-me-maar en Zuurbier het volk opwekten hen te kiezen. En Had-je-me-maar werd gekozen ook! Maar toen werden alle andere partij-heren natuurlijk hevig beledigd, en gauw werd er in Den Haag een wetje gemaakt, om Had-je-me-maar te beletten in de gemeenteraad te komen.

Maar de grap was goed, en ieder die ogen in zijn hoofd had, kon toen al zien, wat een onzin een partijpolitiek is als er geen vaststaande nationale idealen zijn, waarnaar iedere Nederlander kan opzien.

Daarom, willen wij werkelijk een natie zijn, die weet wat zij wil, **DAN ZULLEN WIJ HET VOORBEELD MOETEN GEVEN**, door zelf het nationale christelijke ideaal hoog te houden, en dan ook niet benauwd te worden als men ons te lijf wil gaan met dikke woorden als „in strijd met het zelfbestemmingsrecht” en dergelijke. Houden wij aan onze idealen vast, dan zullen wij er komen.

Het is, zoals een oude Amsterdamse dominee vol jeugdig vuur dezer dagen in een zeer nationaal dagblad schreef, met een woord uit de Heilige Schrift: „Met God spring ik over een muur!”

Dr A. J. VERBRUGH

OPROEP !

Op bureau in Den Haag is plaats voor

2 eenvoudige administratieve krachten

liefst oud-strijders. Leeftijd 20—27 jaar.

Schriftelijke sollicitaties, met opgave van bijzonderheden en afschriften van eventuele getuigschriften te richten aan:

L.E. SECRETARIAAT
VETERANEN-LEGIOEN NEDERLAND
Afd. 's-Gravenhage e.o.
Laan van Meerdervoort 67, DEN HAAG.

ONUITGEGEVEN BROCHURE

door
C. E. L. Helfrich
Lt.-Admiraal b.d.

In de school der werkgel.

Dit is het derde fragment uit een brochure, die de Admiraal Helfrich een jaar vóór de soevereiniteitsoverdracht op verzoek van een uitgever schreef en waarin de Admiraal op klare, eenvoudige wijze het groteske drama beschrijft, dat gedurende de jaren 1942—1949 het lot van Nederland en Indonesië bepaalde en bezegelde. Een drama, waarvan het Nederlandse volk geen flauw benul had, aangezien het door een tendentieuze voorlichting angstvallig in onwetendheid werd gelaten.

De brochure is, om welke reden dan ook, nooit uitgegeven. Later heeft de Admiraal Helfrich dezelfde stof uitgebreid en gedocumenteerd behandeld in zijn „Mémoires”, die bij Elseviers Uitgeversmaatschappij verschenen. Deze mémoires werden echter in een luxe-editie uitgegeven en zijn derhalve zo hoog geprijsd, dat zij voor de doorsnee-Nederlander onbereikbaar zijn, waardoor het doel van de Admiraal: Voorlichting aan het gehele volk, voorbij werd geschoten. De redactie van ons orgaan prijst zich derhalve gelukkig, van de Admiraal toestemming te hebben verkregen om zijn „Onuitgegeven Brochure” in Oud-Wapenbroeders te publiceren. Deze „Mémoires-in-een-notedop” zullen het gordijn over zo heel veel duisternis oplichten.

In de twee eerste publicaties gaf de Admiraal een overzicht van de omstandigheden in het voormalige Ned. Oost-Indië vóór de Tweede Wereldoorlog.

III POLITIEKE BEWEGINGEN

DE ONTWIKKELING van de Indische maatschappij ging niet altijd met de zo nodige rust gepaard. Zoals in ieder land en vooral in elke gemengde maatschappij, waren er wel eens strubbelingen. Er ontstonden bewegingen, voortkomende uit gedachtenstromingen, elk met een bepaald doel, te bereiken door een bepaalde werkwijze, niettemin in zekere mate afhankelijk van elkaar en soms ook samengaand. Daar waren de „nationalistische stromingen” onder Indonesiërs, zeer ver gaande liberale, progressieve ideeën bij Nederlandse groepen, internationale invloeden en activiteiten, zoals de Japanse en die uit Moskou. Veel invloed is uitgegaan van de Japanse macht, zoals deze zich vooral manifesteerde in de overwinning op de Russen in 1904—1905. Dit was de eerste maal, dat een Oosters volk een machtige „Europese” natie had overwonnen.

De eerste bewuste uiting van een stroming was de in 1908 opgerichte „Boedi Oetomo”, een intellectuele club, economisch en sociaal in opzet. Zij kwam eerst later op politiek terrein, doch bleef bezadigd en in handen van intellectuelen, richtte zich vooral op de ontwikkeling van het Javaanse volk, met als einddoel de zelfstandigheid.

De eerste organisatie echter, die

groot succes had, was de in 1911 opgerichte „Sarekat Islam”. Dit was geen politieke partij. Haar doel was de culturele en economische opheffing van het volk en het belijden van de Islam, de Mohammedaanse Godsdienst, te stimuleren, het laatste vooral als bindmiddel. Zij behield in het begin een volkomen loyale houding tegenover het Nederlands-Indisch gouvernement. Langzamerhand kwam hierin echter verandering onder invloed van marxistische leiders als Eduard Douwes Dekker en Sneevliet, welke laatste een enthousiast bewonderaar was van de leiders der Russische revolutie. Hier kwam „Moskou” dus reeds om de deur kijken. Het was echter moeilijk Sovjet-principes met zijn, toen zeer zeker antigodsdienstige tendenzen, te combineren met de orthodoxe Islamietische ideeën. Toch gelukte het Sneevliet, een bekwame en sluwe Indonesische bemiddelaar te vinden in de persoon van Semaoen. Deze had succes, want reeds in 1917 was het duidelijk, dat de leiders van de Sarekat Islam (S.I.) hun niet-politieke houding hadden laten varen en openlijk anti-gouvernement ageerden, tegen de zin nochtans van vele Javaanse intellectuelen en bestuursambtenaren.

In 1920 werd te Semarang opgericht de Indische Communistische Partij (Perserikatan Komunis India: P.K.I.), gelieerd met de Komintern. Groot waren de moeilijkheden om

het communisme met de aanhangers van de Islam te coördineren, een streven, waarin één der leiders, Tan Malakka, een werkzaam aandeel nam door Moskou over te halen een verdraagzame houding aan te nemen tegenover de Islam, teneinde het gemeenschappelijk ideaal: „de verjaging van Europees en Amerikaans imperialisme” gezamenlijk te bereiken. Anderzijds groeide echter bij de godsdienstige leiders in de S.I. het verzet tegen het „heidense” communisme. In 1921 bleken de laatste, onder leiding van Abdul Moeis en Hadji Agoes Salim, de sterksten en werden de communisten uit de S.I. gestoten. Deze gaven het echter niet op en gaandeweg vormden zij een grotere macht, hun toevlucht nemende tot versterking van hun gelederen met dieven, rampokkers en ander gespuis. Dit leidde in 1926 tot een opstand, die echter onderdrukt werd met het gevolg, dat 1300 opstandelingen werden verbannen naar Nieuw-Guinea. Deze poging om Moskou en de Islam voor één doel (anti-Westen) samen te brengen, zijn hier nog al uitgebreid behandeld, omdat zij belangrijk zijn voor de verhoudingen in Indonesië, wanneer het Nederlandse gezag er zal zijn prijsgegeven!

Intussen waren sinds het einde van de eerste wereldoorlog vele Indonesische studenten naar Nederland gekomen. Deze jonge generatie begon

meer en meer onder invloed te komen van revolutionaire ideeën, die tenslotte tot uiting kwamen in de reorganisatie van de „Indische Vereniging” te Leiden tot een zuiver Indonesische Club, de „Perhimpunan Indonesia”, die contact hield met de Komintern. Enige van de leiders verbleven enige tijd in Moskou. Terug in Indië richtten zij de Nationale Indonesische Partij (Perserikatan Nasional Indonesia: P.N.I.) op, waarin o.a. Soekarno een belangrijke rol speelde. Zij trachtte alle bestaande verenigingen te bundelen onder een gemeenschappelijk beginsel van „non-coöperatie” (geen samenwerking) met het gouvernement.

Hoewel Soekarno een meeslepend redenaar was en een eigen rood-witte vlag als symbool der onafhankelijkheid instelde, had hij niet het gewenste succes bij de massa en bij de andere, meer Mohammedaans-georiënteerde verenigingen. Tenslotte nam hij zijn toevlucht tot dezelfde methode als zijn voorgangers hadden gedaan: hij verzamelde allerlei ongere elementen en maakte het op het laatst zo bont, dat de regering moest ingrijpen. Soekarno werd verbannen.

Na hem trachtten meerdere leiders hun volgelingen in meer zuiver nationalistische richting te stuwten, zonder echter de samenwerking met de Nederlanders te verwerpen.

Men moet intussen, bij het lezen wat ik hierboven schreef, aan deze bewegingen en stromingen geen al te grote betekenis hechten. Gemiddeld telden zij betrekkelijk weinig aanhangers en stonden of vielen zij met hun leiders. Alleen de oudere S.I. maakte hierop in haar beste tijd 'n uitzondering, later ook de op godsdienstige grondslag staande „Moehamadia” en andere Mohammedaanse organisaties.

Politiek gesproken was de overgrote meerderheid van de Indonesische volken zeer „lauw”. Zij hechtten meer waarde aan een voldoende materieel bestaan dan aan politiek, en vroegen om een rechtvaardig bestuur en dat was voor de Oosterling dat bestuur, dat duidelijk de macht had om zijn gezag te doen gelden, dat „hoogheid” toonde en het „decorum” hooghield in het vertoon van de pracht en praal, een „echt” bestuur waardig.

De samenstelling der bevolking van Indonesië is zo gecompliceerd, dat in het voorgaande slechts een enkele greep is gedaan uit de politieke ontwikkelingsgang van de grootste groep en dan nog maar voornamelijk op Java (wat één der ruim 3000 eilanden is, die de archipel telt). Over alle moeilijkheden met andere groepen werd gezweigen. Dat er moeilijkheden en problemen waren ligt voor de hand, doch deze kunnen hier geen

behandeling vinden. Toch zou ik graag een uitzondering willen maken voor één groep, t.w. die van de Indische Nederlanders, de groep der Indo-Europeanen. Deze groep van ongeveer 200.000 muntte over het algemeen uit door loyaliteit, ofschoon zij het zeker niet gemakkelijk hadden . . . hééft! Ik aarzel niet te verklaren, dat zij de beste steunpilaren zijn geweest van het Nederlands-Indisch gezag. Als men weet, dat in 1941 minder dan 50.000 „volbloed” Europeanen in geheel Indonesië woonden, op een totale bevolking van ruim 60 miljoen, dan is het duidelijk, van hoeveel waarde de steun van de Indo-Europeanen is geweest om het Nederlandse gezag in staat te stellen de archipel te beheren en er, onder Nederlandse vlag, van te maken wat zij in 1940 was: een ordelijk, bloeiend land, met een rustige, welvarende bevolking.

Het beeld, dat Nederlands-Indië in 1941 te zien gaf, was een, voor een Aziatisch gebied met een zo heterogene bevolking, zeldzame éénheid. De wil tot samenwerking bestond bij de overgrote meerderheid. Het beste bewijs daarvan is, dat bij het uitbreken van de oorlog tegen Duitsland, de leiders van alle Indonesische partijen, inbegrepen de „nationalisten”, betuigingen van trouw en steun uitspraken. In de daarop volgende maanden van dreigend oorlogsgevaar, toen

Japanse delegaties hun „economische” eisen kwamen stellen, toen iedereen de uitbreiding van de Europese oorlog tot het Verre Oosten vreesde en naderbij zag komen, — toen bleek wederom en telkens wéér, hoe in Indië alle mensen, ongeacht ras en huidskleur, samengingen in de organisatie van de algemene weerbaarheid. Van sabotage of stakingen is in die twee jaren tot de oorlog tegen Japan geen sprake geweest. Geen enkele bijzondere maatregel tot veiligstelling van vitale objecten was nodig.

Dit was de beste proef op de som! DIT was het BEWIJS dat Nederland een goed, een rechtvaardig en vooruitstrevend bestuur had gevoerd. Dat het er in geslaagd was, de vele en zo verschillende bevolkingsgroepen onder één gezag, één Rood-Wit-Blauw te verenigen; dat het geslaagd was, op ieder gebied land en volk te ontwikkelen; dat het met succes en in het juiste tempo, bestuursvormingen had ingevoerd, welke elke „koloniale” gedachte op de achtergrond drongen en zelfbestuur en medezeggenschap, BINNEN DE GRENZEN VAN HET KONINKRIJK, bevorderde, en dat het zich vast had voorgenomen op deze weg, na rijpe overweging en langs lijnen van geleidelijkheid, voort te gaan.

(Wordt vervolgd)

De REGERING maakt tot haar LEEDWEZEN BEKEND:

In nr. 5 gaven wij onze mening over advertenties om mannelijk personeel „vrij van militaire dienst”. Wij hadden de indruk, dat dergelijke advertenties in deze tijden tot de vergissingen behoorden, waar echter wel even de aandacht op moest worden gevestigd.

Wij hebben ons echter deerlijk vergist: het lijkt er op, dat zij een verschijnsel zijn. Binnen drie dagen na verschijning van ons vijfde nummer kregen wij reeds twee van dergelijke advertenties toegestuurd. Wij nemen ze hier over om zowel de stellers van die advertenties als de redacties, die ze opnamen, te signaleren:

Uit „HET GOOI EN OMMELAND” te HILVERSUM in de editie van 21-1-'52:

„TOEKOMSTPOSITIE VOOR JONGEMAN. Welke jongeman, pl.m. 20 jr., VRIJ VAN MILITAIRE DIENST, wil opgeleid worden v. Agenturenhandel? Brieven met uitvoerige inlichtingen en recente foto onder no. 689 HET GOOI EN O. Hilversum.”

Uit „HET PAROOL” te AMSTERDAM in de editie van 19-12-'51:

„WIJ HEBBEN PLAATS VOOR EEN JONG ETALEUR VOOR DAMES EN HERENWERK, etc. Leeftijd ca. 21 jr., representatief voorkomen, BIJ VOORKEUR VRIJ VAN MIL. DIENST. Schr. sollicitaties worden ingewacht op de personeelsafd. Valkenweg 4-14, Amsterdam N., tel. 60601, HOLLANDIA KATTENBURG N.V.”

Wij bevelen met klem dit moreelbederf aan voor een direct en afdoend ingrijpen van onze regering. Indien er niet spoedig een eind aan wordt gemaakt, dan zijn wij genooddaakt, hoezeer ook vreemde bemoeienis in een interne aangelegenheid ons tegen de borst stuit, deze kwestie ter kennis te brengen van Generaal Eisenhower. Indien de rede faalt, kunnen misschien de voorwaarden van de Marshall-hulp hier hun invloed aanwenden.

HET IS DE PLICHT VAN HET BEDRIJFSWEZEN:

HERHALINGS-OEFENINGEN WORDEN VERLENGD!

GEVALLEN VOOR KONINGIN EN VADERLAND:

DRIEHOEK om PANOET

HET toeval, het Lot of hoe het ook heet, heeft soms een duidelijke bedoeling, wanneer het ingrijpt in de gang van zaken. Dan bepaalt het soms, zo maar en op z'n onverwachts, ergens een punt in het oneindige en trekt er met vaste, rechte lijnen een driehoek omheen, en die driehoek sluit griezelig precies en dat schijnbaar zo willekeurige punt is dan opeens een middelpunt geworden. Zo heeft het Lot het vijfde nummer van Oud-Wapenbroeders uitgekozen, om zulk een driehoek te construeren.

Het was een volle week voor Oudejaar, dat een van de redacteuren een brief kreeg van een oud-colleegavriend, waarin deze zijn hartzeer beleeft om zo veel verschrikkelijks. Hij noemde in die brief de naam van zijn chauffeur-dardanel Panoet, een oude KNIL-soldaat. Die brief publiceerden wij onder de titel: **KLEDINGLIJST VAN EEN SOLDATENHART**.

Omstreeks diezelfde tijd kregen wij ter publicatie een open brief van een Indonesiër, ex-Inlichtingen-officier van het KNIL, die om veiligheidsredenen uit Indonesië geëvacueerd werd. Een getuigenis van zijn geloof, dat eenmaal alles weer in orde zou komen tussen ons en de Indonesiërs.

Dit waren twee willekeurige artikels in ons vijfde nummer.

Maar dit vijfde nummer was nauwelijks drie dagen de deur uit, of de driehoek kwam op onmiskenbare wijze tot stand in de reactie van de sobats. De bedoelde Indonesische inlichtingenman bleek Panoet goed te kennen en ook de ouwe baas van Panoet, onze sobat in zijn diepe geestelijke nood. En hij haastte zich weer een artikel te schrijven, om die sobat te helpen en alle sobats, die moreel kapot gaan aan hun geweten en herinnering.

En er kwam een brief, gericht aan onze redacteur, die ook die ene brief van die sobat-in-nood ontvangen had; die brief kwam alweer van een oude collega-kameraad, beroepsofficier van het KNIL, thans van de KL

en hij sloot de driehoek. Een driehoek van kameraadschap, van onderlinge hulp, van begrip, geworteld in de vruchtbare voedingsbodem van de gezamenlijke herinnering aan erg veel lief en erg veel leed in Indië.

En het middelpunt?

Ach, dat is de man, wiens naam zonder bijbedoeling genoemd werd in een brief; dat is de dardanel Panoet, een vergrijsde en verweerde Soendanees met een door pokken geschonden gezicht en een rug, die zo verstrand-recht is geworden door 20 dienstjaren, dat die nooit meer bukken kan. Een nederig soldaat, een onopvallend mens, die nu ergens, zwerft door de goenoengs en bossen van zijn land met in zijn hart de herinnering aan jou en mij.

Rond hem, deze opeens zo boven zichzelf uitgetilde dardanel, is hier in Nederland, tienduizenden mijlen van hem verwijderd, de driehoek gesloten in duizenden harten, en duizenden gedachten verwijlen bij hem, waar hij ook is. Als hij dit wist, ik geloof dat hij geen spier van zijn gezicht zou vertrekken; hij zou de hakken aanéén sluiten en de vuisten ballen op de naad van zijn broek en ons alleen aanzien.

Beste T.,

Het artikel „Kledinglijst van een soldatenhart” van onze wapenbroeder X en jullie commentaar daarop (in het vijfde nummer van Oud-Wapenbroeders, geen uur geleden ontvangen), doet mij naar de pen grijpen.

Op de eerste plaats wens ik jullie geluk met de betoonde moed om zo'n artikel te publiceren, een inderdaad bitter maar eerlijk artikel. Maar de tweede zinsnede in het commentaar: „En wij kunnen makkelijk zeggen, dat wij zulke wankelmoedigen en capitulerenden niet nodig hebben in onze rijen, enz.” bevalt me helemaal niet. Neen, T., dit is de oplossing niet, hiermee druk je de betrokkene, mij overigens onbekend, nog dieper in de rotzooi.

(Dit heb je verkeerd begrepen, K., bedoelde zinsnede is in het commentaar opgenomen om eventuele afbrekende kritiek op het gedeukte moreel van onze sobat op te vangen; er staat immers in het eerste deel van ons commentaar: „Niemand onzer mag daaromtrent oordelen; niemand kan zeggen, waar elke andere sobat doorheen heeft moeten gaan enz.” Natuurlijk laten we sobat X niet in de steek, samen zullen we hem er wel weer boven-op trekken. T.).

Naar mijn smaak is door het afschrijven van die knaap een goede Nederlander verloren gegaan. Het valt immers niet te ontkennen, dat betrokkene de waarheid op het oog heeft gehad en wel een zeer pijnlijke en grievende waarheid. Dat hij daarop, naar ik aanneem na rijp besaad, besluit onze gelederen te verlaten, voel ik persoonlijk als een verlies, voor hem-zelf, voor ons, voor Nederland. Betrokkene dient geholpen te worden, zo gauw mogelijk, om uit deze dreigende, verstikkende morele depressie te geraken. Wij mogen hem niet in de steek laten, dat zou mij, als het mij was overkomen, nog meer verbitteren. Hij heeft een opkikker nodig en daarvoor zijn wij er

uiteindelijk. Zo deden we het toen, zo doen we het nu en zo zullen we het moeten blijven doen. Samen uit, samen thuis. Ik heb zelf ongeveer anderhalf jaar in deze impasse voortgesukkeld. Tot dit artikel mij onder de ogen kwam en mij de (langverwachte) duw gaf, die wij allen wel eens nodig hebben in ons leven. Het heeft mij goed gedaan. Ik voel me nu beter, ja zelfs sterker. Ook ik kwam suffig en ellendig anderhalf jaar geleden hier aan, moe, berooid, ja ellendig. T. Ik heb 't maar genomen zoals het kwam en overal in berust. Misschien menselijk, maar, zoals ik nu inzie, volkomen fout.

En nu zit Wapenbroeder X in de rotzooi, de rotzooi die hij niet gewild heeft, noch ontketend. Het ligt op onze weg hem terug te voeren naar zijn tempaat, onze buitenpost, ons Legioen. En daarom wil ik het goed proberen te maken, want ook ik ben mede-schuldig als Legioens-lid, aan het feit, dat hij daar nu maar moederziel alleen zit met al zijn hartzeer en herinneringen. Vertel hem, dat hier in Den Haag iemand is, die hem helemaal begrijpt en graag wil helpen. Mijn adres weet je. En zeg hem, dat zijn artikel mij opnieuw dat ENE geleerd heeft, en wel: „**MAAR DIE VLAG VERLATEN NOOIT!**”

Als wij hieraan blijven denken, T., en er naar handelen, dan MOETEN wij er ééns uitkomen en we zullen er glorieus uitkomen, Zei Foch, Maréchal de France, niet aan de vooravond van de slag aan de Marne: **VOULOIR: VICTOIRE!** (De wil is de zege).

Welnu T., dit is wat ik van hart tot hart te zeggen had. Ik vind het jammer, als er een goed kameraad verloren gaat. Ik moest je dit direct schrijven, kan niet wachten tot vanavond. Saluut!

K. Ch. M. M., Eit. KL, voorm. KNIL

Den Haag, Januari 1952

Panoet en wij

HET is wel een bijzondere speling van het lot, dat „De kledinglijst van een Soldatenhart” met mijn „Open brief” in hetzelfde nummer moest worden afgedrukt en dat ik Panoet, de chauffeur-dardanel uit die brief, ook persoonlijk gekend heb.

Laat ik het eerst hebben over de sobat wiens hart nu gebroken is. Jullie zullen het met me eens zijn, dat de laatste oorlog wel bewezen heeft, dat de mens fysiek heel veel kan hebben. De mens is lichamelijk toch wel taai hè?! Ik wou dat we dat ook van ons moreel konden zeggen!

Onze sobat nu is levend uit het krijgsgevangenkamp mogen terugkomen; hij heeft wederom mogen dienen en weerloze vrouwen en kinderen tegen bloeddronken bersiap-beesten mogen beschermen.

En hij moet dankbaar zijn, te behoren tot degenen die door de grote duistere nacht heen mochten breken.

De nieuwe dag is anders begonnen dan wij verwacht hadden; in de eerste uren al hebben we tegenslagen te pakken! Maar we zijn nog maar pas aan het zevende uur van de morgen, al wil de zon nog niet door het grauw heenbreken. In deze nieuwe morgen zijn we aan onszelf overgelaten en bovenal aan elkaar, om er van te maken, wat mogelijk is. Laten we daarbij bedenken dat wie de grote chaos heeft doorstaan, zeker de nog komende teleurstellingen met een glimlach tegemoet zal kunnen gaan.

Duizenden Panoets nemen 't ginds met de wapens op tegen wat zij als onrecht voelen. Duizenden Hollandse sobats van Panoet hebben hier de geestelijke wapens opgenomen.

En nu Panoet, die chauffeur-dardanel! Ik wist, dat hij nooit naar het RI-leger zou overgaan, want zie je, daarvoor had hij een te groot gevoel van eigenwaarde om zich bij die ongediciplineerde bende, zoals hij de TNI noemde, te voegen. Dat heb je nu eenmaal bij die ouwe rotten met hun vele dienstjaren bij het KNIL.

Ik heb geprobeerd hem en andere Indonesische jongens er van te overtuigen, dat het voor hen goed zou zijn, als ze met z'n allen naar het republikeinse leger overgingen; dan bleven ze misschien bij elkaar en konden ze steun bij elkaar vinden. Theoretisch was dit wel juist, maar ik scheen daarbij toch weinig overtuigingskracht te hebben, omdat ik niet in mijn eigen theorie geloofde.

„En gaat u naar de TNI over, toean Kapten?” vroeg Panoet mij. Ik zag een kleine flikkering van wantrouwen in zijn ogen. Ik stond toen nog voor geen andere keus, zij het ook met gemengde gevoelens. „Als al onze officieren overgaan, ook de Belanda-officier, dan gaan wij meel!”

Dat was enkele maanden voor mijn plotseling vertrek. Toen ik afscheid van hem nam, bleef hij stram in de houding staan; zo'n oude rot gaat niet gemakkelijk meer ongedwongen „plaats rust” staan, ook al heb je het hem gezegd.

„Ga toean niet over naar de republiek?” vroeg hij ietwat verwonderd. „Neen, Panoet, ze lusten mij niet!” Zijn gezicht klaarde geheel op als was hij erg ongerust geweest.

„Dat is beter, toean. U gaat naar negeri Belanda?” Ik knikte ja. „Gods zegen zij met u,” zei hij warm. „Dank je Panoet, moge ook Allahs zegen met je zijn!” We gaven elkaar de hand, daarna salueerde hij en maakte rechts-om-keert.

* * *

„Na onze capitulatie aan de politiek smeerden we 'm met grote, veilige mailschepen, maar Panoet smeerde 's de andere kant op, de goenoeng in naar de APRA om het uit te knokken!” Dit zijn de woorden van onze sobat.

Ik geloof niet, dat hij dit juist ziet, en zeer zeker niet voor jelui, Nederlandse maats! Ik weet zeker, dat velen van jullie hadden willen blijven om het te fixen, maar dat jullie gehoor hebt moeten geven aan het bevel tot ontruiming, dat van jullie regering kwam. Wat mijzelf betreft, het leek wel, of ik 'm smeerde, omdat mijn leven er niet meer veilig was. Maar ook ik heb gehoor moeten geven aan een bevel tot vertrek.

En nu is Panoet bezig, het in de goenoeng verder uit te knokken. Onze sobat ziet niet in, dat ook wij nu bezig zijn het verder uit te vechten. Want zo min als Panoet zich gewonnen gaf en toen greep naar het dodelijke wapen van vuur en staal, zo min geven wij ons gewonnen; maar wij grijpen naar het leven-vernieuwend wapen van de geest en van het moreel.

Misschien is Panoet bezig dood en verderf om zich heen te zaaien, wij zaaien een nieuwe frisse geest bij het

Nederlandse volk en wijzen het op de dreiging van de nationale dood en ondergang.

De Indonesische regering ziet in Panoet één van die staatsgevaarlijke elementen, wij kunnen alleen hopen, dat de Nederlandse regering in ons opbouwende elementen kan zien. Panoet gaat de Indonesische regering hard te lijf, wij maken de Nederlandse regering het verwijt, dat zij duizenden Panoets en miljoenen andere Indonesiërs en Indische Nederlanders, die van haar bescherming verwachtten, zo smadelijk in de steek liet.

Panoet heeft de bescherming van de bergen en de wouden verkozen boven de „bescherming” van het nieuwe staatsbestel, dat door Djocja aan alle andere Indonesische volkeren werd opgedrongen. Wij zullen het Nederlandse geweten wakker schudden en het vragen, waarom het lijdelijk heeft toegezien, dat de beloften, die ter Ronde Tafel Conferentie plechtig werden gegeven, keer op keer door de Indonesische partner met de voeten werden vertrapt, zodat het er op gaat lijken, alsof de Indonesische regering ook haar wil aan het Nederlandse volk kan opleggen.

Elk goedwillende Indonesiër wil een waarachtige samenwerking met goedwillende Nederlanders. Wij hebben geen plechtige Ronde Tafel Conferentie nodig, want wij hebben elkaar al lang gevonden, in de bergen, in de wouden, op de sawahs . . . daar, waar Panoet nu misschien zwerft en de herinnering aan ons bewaart.

17 Januari 1952

SOLEIMAN

HOLLAND-SURINAME PLAN-plan...

Nederland is besmet door de plannen-bacil. Wij schreven hierover al in ons vierde nummer in verband met Nieuw-Guinea. Ook voor Nederland-zelf zijn we er aan toe. Er is een plan voor „de weg naar de vrijheid”. Er is jaren aan gewerkt, geen wonder dat er honderden bladzijden van een boek voor nodig zijn om het te omvatten. Er kan nu aan gestudeerd worden, tot het verouderd is. En voor Suriname hebben we nu gehoord van een tienjarenplan. Voor Nieuw-Guinea zal er wel meteen een vijftigjarenplan uit de bus komen. Waarom niet? Het levert salarissen en dienstreizen voor generaties van studie-commissies, experts en autoriteiten.

Het is de waan bij al dergelijke grootscheepse staats-plannen, dat men van een land, dat tot ontwikkeling moet worden gebracht, meteen maar een modelstaat wil maken, waarvan de geringste detail tevoren al moet zijn uitgekiend. Het is natuurlijk noodzakelijk, dat voor alle werkzaamheden de mogelijkheden onderzocht en voorbereidingen getroffen moeten zijn, maar al die plan-hartstochtelijken moeten eens beginnen met er rekening mee te houden, dat ze met mensen te maken hebben en niet met machines. Aan MENSEN moet de gelegenheid worden gegeven om iets op te bouwen en zich een behoorlijk bestaan te verwerven en die MENSEN moeten NIET als schroefje of radertje worden ingeschakeld in de grote machine van het PLAN.

Het gevaar van een PLAN is, dat het tevoren tot in de finesses bestudeerd en door vele instanties goedgekeurd moet worden, zodat er zeer veel en zeer kostbare tijd verloren gaat. Voorts, dat alles, wat niet in dit PLAN past, onmogelijk wordt gemaakt. En deze twee factoren maken, dat elk initiatief, elke ondernemingslust van de MENS wordt gedood. Het is de aantasting van de menselijke vrijheden en rechten. Het is dictatoriaal en past niet in een democratische samenleving. En voorts, wie is de mens, die over zoveel hoogmoed beschikt, dat hij zichzelf in staat acht, de bovenmenselijke verantwoordelijkheid te dragen als nodig is voor het al dan niet goedkeuren van een alles-omvattend plan, dat beslissen kan over de toekomst van een heel land en volk?

Tot onze ernstige bezorgdheid hebben wij moeten constateren, dat ook na Nederland en Nieuw-Guinea het arme Suriname getroffen is door de ban van het nieuwe Nederlandse woord: „P-L-A-N”.

De Koninklijke Vereniging „Oost en West” heeft een speciaal Suriname-nummer van haar orgaan doen verschijnen, met de belofte dat er nog veel meer zal volgen. Niet in de laatste plaats om deze reden betreuren wij 't met 't bestuur van „Oost en West”, dat haar ledental zo ernstig afneemt. Belangstelling voor Suriname, evenals voor Nieuw-Guinea, behoort er thans méér dan ooit in ons volk te zijn.

Deze gebieden zijn altijd tenachter gesteld geweest. Men kan dit betreuren, niet netjes vinden, verzaken van de Nederlandse plicht noemen, alles

goed en wel, maar het is verklaarbaar. Nederlands-Indië bood zo'n geweldig terrein voor onze krachtsinspanning en daar waren, vooral ook omdat er werkkrachten in overvloed aanwezig waren, de moeilijkheden veel kleiner en de kansen beter. Wie het zwaarste gaat doen, wetende dat het daarbij nog minder zal opbrengen dan het lichtere, is abnormaal.

Maar nu is het met Nederlands-Indië afgelopen en in Indonesië verslechtert de toestand met de dag; vele Nederlandse ondernemingen werken er met verlies en worden tot

sluiting gedwongen. De kennis en ondernemingslust van duizenden Nederlanders (ambtenaren en particulieren) worden er niet meer op prijs gesteld of onmogelijk gemaakt. Al deze krachten worden thans in Nederland opgehoopt en zoeken zich een andere uitweg. Weliswaar worden er verschillende, hetzij particulier dan wel van hogerhand geleid, ter beschikking gesteld van andere landen en in onontwikkelde gebieden, waar Nederland niets mee te maken heeft, doch deze uitkoop en de gedwongen latentheid van zoveel kennis en energie is onverantwoordelijk in de situatie, waarin ons land verkeert. Niet alleen is het voor Nederland noodzakelijk te blijven ondernemen, doch zowel voor land als werkkrachten zou het 't beste zijn, wanneer dit kon geschieden binnen het Koninkrijk. En deze mogelijkheden zijn er te over: in Nieuw-Guinea en Suriname.

Het orgaan van „Oost en West” begint met een „Ten geleide” van de hand van ir. L. A. H. PETERS, onze minister van Uniezaken en Overzeese Rijksdelen. Wij zullen er de hoofdpunten uithalen en ze gemakshalve nummeren:

1. Met kracht wordt thans door de Surinaamse regering gewerkt aan de opstelling van een alomvattend, veeljarig ontwikkelings- en financieeringsplan, waarbij wordt beoogd dit land, dat zowat een eeuw noodlijdend is geweest, opnieuw tot bloei en welvaart te brengen;

2. Onderzocht worden de mogelijkheden op landbouwgebied, zowel in de moerasstrook als in de droge savanne-gordel, alsook op de oude, vervallen plantages;

3. Daarnaast worden de mogelijkheden onderzocht van bosbouw, industrie, veeteelt en visserij;

4. Grondige aandacht zal worden besteed aan de sociale, culturele sec-

tor, o.a. aan de ontwikkeling van onderwijs, gezondheidszorg en woningbouw;

5. Nederland is bereid bij deze opbouw naar vermogen financiële bijstand te geven en verleent ook tussenkomst om voor de uitvoering der werken steun aan internationale lichamen te verwerven;

6. Nederland stelt daarenboven zijn kennis en tropische ervaring beschikbaar;

7. Deze bijstand en hulp zullen echter slechts zeer ten dele doeltreffend zijn, wanneer de bevolking zich niet geheel interesseert voor deze plannen en daardoor niet al haar krachten en vlijt zou leveren aan de verwezenlijking van deze plannen;

8. De landsregering heeft haar taak ten deze, zoals blijkt uit de instelling van het Surinaamse Planbureau, met voortvarendheid aangepakt, hetgeen ten volle mogelijk was na de jongste staatkundige hervormingen, waarbij de thans aan de Staten verantwoordelijke Landsregering tot haar taak heeft gekregen om de eigen inwendige aangelegenheden te verzorgen;

9. Hiertoe behoort uiteraard in de eerste plaats de zorg voor de welvaart van het eigen land en volk naar eigen inzichten.

Wij moeten toegeven dat het prachtig klinkt! Maar tegelijkertijd geven wij uiting aan onze ernstige bezorgdheid, omdat zo duidelijk blijkt, dat dus ook voor Suriname een Plan wordt opgemaakt.

In punt 8 staat, dat er een Planbureau is ingesteld. In hetzelfde nummer van het „Oost en West“-orgaan schrijft een zekere heer A. Jonkers, dat er vooral van Nederlandse zijde is aangedrongen om een bedrag van 40 miljoen gulden op het bestedings-schema van het Welvaartsfonds, dat door Nederland ter beschikking is gesteld, te reserveren voor het opstellen van een algemeen en alomvattend ontwikkelingsplan. Aan de hand van dat plan zou dan verder beoordeeld kunnen worden in welke mate en welke vorm verdere hulp aan en deelneming in de verschillende ontwikkelingsprojecten verantwoord zouden zijn.

Het komt er dus in het kort op neer, dat Nederland geld ter beschikking heeft gesteld en daarbij heeft gezegd, dat dat Planbureau er moest komen en dat moest dan een algemeen en alles-omvattend plan opstellen. Voorts is vermeld, dat „tegen de achtergrond van dat alles-omvattende plan beoordeeld zal worden in welke mate en welke vorm steun aan en deelneming in ontwikkelingsprojecten verantwoord zal zijn.“ Dit betekent, in klare woorden, dat er in Suriname niets ondernomen kan en en mag worden (zowel door particulieren als ondernemingen), voordat

dat Plan gereed is en goedgekeurd door alle mogelijke instanties.

Er is nog een factor, die van groot belang is, nl. het geld. Kijk eens naar punt 5 van wat de minister gezegd heeft: „Nederland zal naar vermogen bijdragen.“ Wel, dit „vermogen“ is uit te drukken met 25 miljard schuld. En verder zal Nederland „tussenkomst geven om de steun van internationale lichamen te verwerven.“ Het geld moet dus van buiten komen.

Nu hebben we al gezien, dat Nederland, toen het 40 miljoen gulden gaf, er meteen de wens aan vastkoppelde, dat er een alles-omvattend plan van moest komen. Wanneer het buitenland geld heeft, zal het ook willen weten waar het aan besteed wordt. De eerste, voorlopige schets van het meerjarigplan is reeds naar de Internationale Bank, die ook al een commissie heeft aangesteld, die een eigen rapport zal uitbrengen.

Wij vragen ons af wat er dan overblijft van het, in zo heerlijke en schone bewoordingen gestelde in de

De vloek van onze welvaart is, dat regeringen meer belang stellen in remmen dan in rijden.

Succes.

punten 8 en 9, „het verzorgen van de eigen inwendige aangelegenheden, naar eigen inzichten, door Suriname.“

En laten wij ook eens punt 7 nader bekijken. Er staat „dat hulp en bijstand slechts zeer ten dele doel zouden kunnen treffen wanneer de bevolking door arbeid en vlijt niet haar aandeel aan de verwezenlijking van de plannen zou leveren.“

En in datzelfde nummer van „Oost en West“ schrijft dr G. J. KRUYER, dat de bevolking, volgens onbetrouwbare inlichtingen, in totaal ongeveer 221.000 zielen telt. Dat zijn dus de mensen, die er al wonen en een bestaanje hebben. Dit bestaan te verbeteren zal voor iedereen mogelijk zijn, die aan wil pakken bij de ontwikkeling van het land, maar het is niet te verwachten dat allen nu maar alles, wat ze tot dan voor zichzelf hebben (en dat reeds van geslacht op geslacht) zullen opgeven om zich in te zetten voor het Plan.

Voorts willen we opmerken, dat

Nieuw-ontgonnen grond in primair bosterrein bij Mooikaley.

Op de voorgrond: katjang, rechts-achter kapowerie, pl.m. vier-jarige bospapaja.

Suriname vier maal zo groot is als Nederland en dat dus deze bevolking niet de gewenste totaal-kracht zal kunnen opbrengen voor de directe uitvoering van het alles-omvattende Plan. Er zal dus in Suriname behoefte bestaan aan mensen, zeer veel en werkwillige mensen. Dit klempt des te meer (bijv. voor de land- en rijstbouw) waar wij zojuist hebben kunnen lezen, dat tienduizenden Indoneziërs terugkeer naar Indonesië hebben verzocht.

Wij hebben dan ook ernstige bezwaren tegen wat de heer JONKERS schrijft omtrent: „Met het oog op de bontgeschakeerde samenstelling der bevolking lijkt het echter sociologisch gezien niet juist, immigratie op grote schaal te ondernemen.“

Zonder sociologisch te willen zien doch alleen de naakte realiteit, willen wij daar tegenover stellen, dat het grote bezwaar om in Suriname iets voor elkaar te brengen, juist gelegen is in het gebrek aan arbeidskrachten. Indien er geen mensen naar Suriname gebracht worden, zijn de plannen het papier, waarop ze geschreven en getekend staan, niet waard, laat staan alle moeite en kosten van de opstelling.

En vooruit! laten we het dan eens sociologisch bekijken. In de eerste plaats is het begrip ons te duur; het is te „Plan-terminologisch“, d.w.z. te veel op de manier waarop in die grote en belangrijke Plannen-makerij wordt gewerkt en gepraat en geschreven en die maken dat zulke

Foto: Arch. K. Inst. v. d. Tropen

Opname: Dr. D. Burger

dingen te gecompliceerd worden voor „de gewone man” en waarmee dus de groepen van „deskundigen” worden gefokt. Het zou voor plannen, rapporten en artikelen in de bladen heel veel voordeel hebben, als er eens wat meer in eenvoudige maar glasheldere taal werd geschreven.

We hebben in Van Dale's Groot Woordenboek naar het woord „sociologie” gezocht en daarvoor gevonden: „Studie van de menselijke samenleving en van haar verschijnselen.” Daaruit mogen wij opmaken, dat meneer Jonkers bedoelt: „omdat er al zoveel verschillende soorten mensen wonen, moeten er niet nog meer bijkomen en die er bij komen, moeten eerst beoordeeld worden of ze zich wel kunnen aanpassen bij de leefgewoonten van de bevolking.”

Dr Kruijer noemt voor de Surinaamse bevolking acht groepen: Creolen, Hindostanen, Indonesiërs, Bosnegers, Indianen, Chinezen, Europea-

nen en Anderen. Nu zien we heus het bezwaar niet als de groep Europeanen wat groter wordt dan 2000 en als er ook een behoorlijke groep Indische Nederlanders bijkomt. Alleen als een bepaalde groep sterk in de meerderheid raakt, is er gevaar van onderdrukking der anderen. Maar waar het in de toekomst naar toe zal moeten (en kunnen) gaan is, dat allen die er leven en werken, zich in de eerste plaats Surinamer zullen voelen. Het is te verwachten, dat dit zelfs zeer snel het geval zal kunnen zijn bij de Indische Nederlanders en Nederlanders.

Wij stellen direct voorop vast, dat de kwestie van de „assimilatie”, dat wil zeggen de „samensmelting”, het bewust één-voelen, van de oorspronkelijke bevolking en de „geïmporteerden”, ook afhangt van de wensen dienaangaande van die oorspronkelijke bevolking. Wij menen er echter

gerust op te kunnen zijn, dat via een contact tussen goedwillende vertegenwoordigers van de verschillende groepen, het best zal lopen met de assimilatie.

Wij hebben de „officiële” zienswijze omtrent de toekomst van Suriname, zoals die tot uiting komt in verschillende artikelen van het „Suriname-nummer” van „Oost en West” onder de loupe genomen en daar onze mening van gezegd, een mening die kort kan worden samengevat in onze bezorgdheid. In ons volgend nummer zullen wij er op terugkomen en er onze visie tegenover stellen. De visie van jonge mannen, wier handen jeuken om iets groots aan te pakken en tot een goed einde te brengen. Zowel in Nieuw-Guinea als in Suriname, en tot heil en voorspoed van het Koninkrijk en alle volken binnen dat Koninkrijk.

G.W. T. D.

Nogmaals :

DIE ROTTE BEDELING

MANNEN-BROEDERS,

LAS zojuist het stukje „NOGMAALS” in no. 5 van ons lijfblad en daar ik één van degenen ben, die ons blad van de „bedeling” ontvang, lijkt het me het beste eens een paar regels te pennen aan degenen, die om welke reden dan ook het niet over hun hart kunnen krijgen om „Oud-Wapenbroeders” voor noppes te ontvangen.

Welaan dan, mannen, die — net als ik — een beetje in de penarie zitten, ik schaam me er niet voor, ons lijfblad geregeld van de „bedeling” te krijgen, integendeel, ik ben blij, dat er door onze kameraden van het Legioen zoveel gedaan wordt om anderen te helpen en de minder-gelukkigen niet uit te sluiten. Dat is de kameraadschap, die ons in de Oost door alle moeilijkheden heen hielp en die ons Legioen ook nu groot en sterk zal maken.

Ik lig nu bijna twee jaar te bed met TBC, vermoedelijk (volgens mij zeker) een overblijfsel van mijn diensttijd. Enfin, dat is tot daar toe, maar ik ontvang een wekelijkse uitkering van f 1.50 (zegge: satoe roepiah setengah) vanwege de 3½ jaar dienst. En toen „Oud-Wapenbroeders” uitkwam, schreef ik aan de sobats, die 't opgezet hadden, hoe ik er voor stond en het resultaat? Geen geklets, geen formulieren of ik soms andere inkomsten had en wat zoal meer op dergelijke formulieren gevraagd wordt, — maar zonder meer: „Oud-Wapenbroeders” thuisgeseturd!

En nu ik toch aan het toelissen ben, wil ik al diegenen

danken, die zonder dat daarom gevraagd werd, wat extra's storten om het mogelijk te helpen maken dat ik en zovele anderen toch lid kunnen zijn van ons Legioen. Dat is alles.

Oud-OVW'er-Stoter HARRY BELGERS
R.K. Gasthuis, Oisterwijk.

Bedankt voor je soerat, Harry; als er iets is, wat de nog altijd-twijfelenden kan overtuigen, hoe werkelijk wij het menen, dat wij ze nodig hebben, dan is het jouw brief wel. En wat de oude sobats van Harry en zijn voormalige superieuren betreft: wij hopen, dat het volledig vermelden van Harry's naam en adres onder de brief, waarin hij ook schrijft wat hem mankeert, ook nog een ander resultaat zal boeken, een resultaat, dat hem ongetwijfeld erg blij zal maken en hem helpen, door de bedondering heen te persen: schrijf hem eens en toon, dat de kameraadschap van daarginds kan doordringen tot de zalen van elk hospitaal en gasthuis van negeridingin. Red.

TEMPAT-PIEKERANS

van Mastufa

V RASSENDISCRIMINATIE

ER STAAT Mastufa zoiets bij, alsdat er nog niet eens zoveel jaar geleden, toen er nog glimlachjes van wederzijds begrip en handdrukken van subliem vertrouwen gewisseld werden aan een medja boender, officieel werd verzekerd, dat het hele Nederlandse volk de gevolgen, die de soevereiniteitsoverdracht zou meebrengen voor onze duizenden landgenoten onder de klapperbomen, zou helpen meedragen.

Zo'n verzekering is voor een fatsoenlijke en redelijke natie vanzelfsprekend en Mastufa heeft als fatsoenlijk en redelijk Nederlander deze officiële uitspraak dan ook alleen maar als kennissgave-ten-overvloede aangenomen.

Hij is zich echter die uitspraak in het afgelopen jaar nog wel 's gaan herinneren en hij heeft moeten constateren, dat dergelijke uitlatingen niet alleen voortkomen uit fatsoens-, redelijkheids- en verantwoordelijkheidsnormen, maar ook gebruikt kunnen worden als dooddoeners in een erbarmelijk politiek spel.

Dit onplezierige vermoeden werd gestaafd, toen in November van het vorig jaar de Nederlandse Hoge Commissaris in Djakarta een woord „van hart tot hart” ging opzetten met de Indische Nederlanders. Het zit nl. zo, dat de Indische Nederlanders tót 27 December 1951 het recht hadden te kiezen tussen het Nederlander- en het Warga-Negara-schap. De aanmeldingen voor het Warga-Negara-schap liepen niet zo vlot en toen kwam dan dat vaderlijke woord van de hoge herder aan zijn kudde-innood. Wel, we kunnen ons, afgaande op wat die alzo zei, betere en menslijker herders voorstellen. Want deze toean zei dan zo ongeveer, dat de Indische Nederlanders maar 's moesten beginnen hun sentimenten uit het hart te scheuren en hun „gezond verstand” moesten gebruiken; Holland was immers overbevolkt en koud en zo en heus, zo'n vaart zou 't met de rottigheden van de Republiek Indonesia niet lopen. En ze moesten daarom nog maar 's goêd nadenken, voordat ze het Warga-Negara-schap verwierpen.

Ach, generaal Berenschot, Gosenson, Karssen, ach jullie allemaal, duizenden sinjo's, die met al je sentimenten het hoogste Nederlanderschap kon opbrengen, dat in tijden van de diepste nood jullie de kracht gaf om trouw te blijven, trouw aan je Koningin, je driekleur, je geloof in Nederland jullie zijn allen tē vroeg gestorven

om dit Hoge Commissariatelijke woord te kunnen horen. Anders hadden ook jullie misschien de raad gekregen, nog êffe te wachten met je keuze tussen het leven en de verschrikkelijke dood.

En Mastufa's boos vermoeden, dat de Nederlandse regeringsbelofte niet meer zo puur is als het puurste goud en zo onbesmet als Berenschot's en Karssen's Nederlanderschap, — is tot de verschrikkelijke waarheid gekomen in de soerat chabar, die hij vandaag op zijn tempat lag te lezen. Twee berichten stonden daarin, bij elkaar nog geen halve kolom. Het eerste bericht, zielig ketjil naast het groots-opgezette verslag van het bezoek van Mastufa's Minister-President, o neen, van het N.V.V.-lid dr W. Drees aan leiders van de vakvereniging „Connecticut Federation of Labor” in Bridgeport, — dat eerste bericht dan vermeldt, dat hoogstens 2 à 3% van de uit Indonesië terugkomenden kunnen slagen met hier een werkring te vinden. Dit is het niet, waar Mastufa zo'n hartzeer om heeft, want Mastufa weet ook wel, dat Nederland al zo'n kleine 150.000 werklozen telt. Maar wat hem wel te denken geeft (en betoel-betoel bitter te denken), dat is dat tweede berichtje in dezelfde krant, waarin staat, dat het Rijksarbeidsbureau in Den Haag in een ambtelijk schrijven honderd man ongeschoold personeel heeft aangevraagd voor een olie-veredelingsbedrijf in Rotterdam, waarbij de voorwaarde werd gesteld: „mits geen Indonesische typen”.

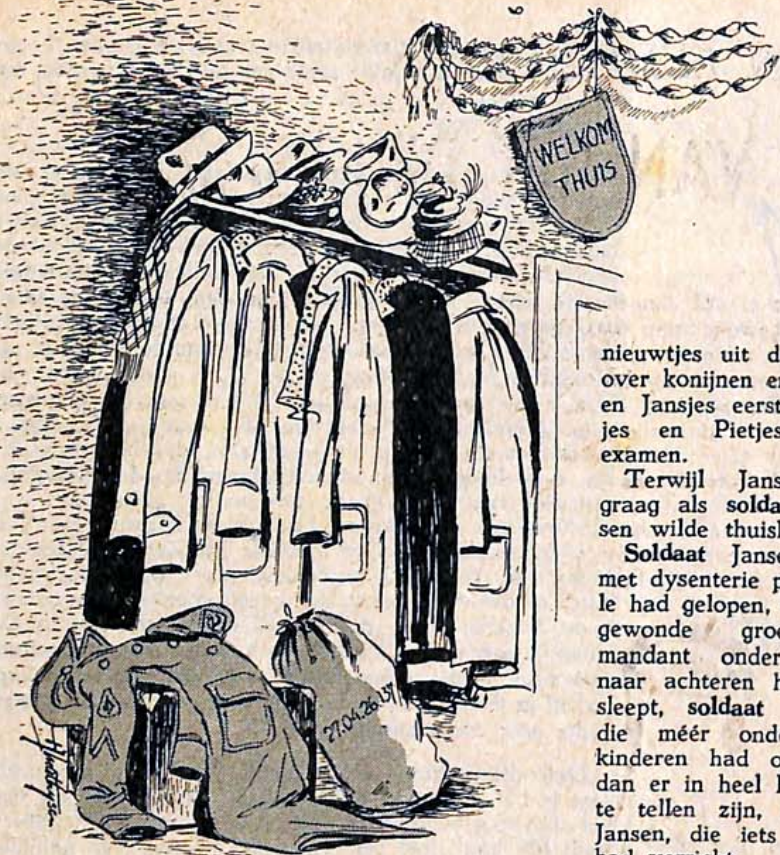
Deze discriminatie acht Mastufa Nederland onwaardig. Dat is netjes gezegd van Mastufa. Hij bedoelt: hij vindt het schunnig en ondemocratisch en onchristelijk, pakweg: vuil! Dit haalt met één kras alle beloften van gelijkheid en saamhorigheid door, dit breekt met één klap de grafkruisen van de duizenden Indische jongens en Indonesiërs, die daarginds voor Nederland's zaak krepeerden, boven hun gebeenten af, dit smijt een simpel en trouw-mensenhart als een bloedrode aanklacht op de bureautafel, waar dat officiële stuk aan werd opgemaakt.

En nu komt Mastufa overeind van zijn tempat, want hij ruikt gevaar. Het dodelijke gevaar van de Duitse geest, van het Britse superioriteitscomplex, die de oorlog overwonnen en de miljoenen doden, zowel van de Joodse gaskamers als van Nippon's likwidatiekampen, onnuttig hebben gemaakt. Het gevaar van de rassendiscriminatie.

Mastufa staat rêcht tegenover dat gevaar en hij zegt alleen dit: **REGERING, ZIE TOE, DAT GEEN UWER AMBTENAREN ZICH DAAR NOG AAN SCHULDIG MAAKT. EN ROEP DE DIRECTIE VAN DAT ROTTERDAMSE OLIE-BEDRIJF TER VERANTWOORDING VOOR EEN HEUGLIJKE DOUW! WAAG UW HANDEN NIET AAN VUUR!**

VERONTSCHULDIGING !

In nr. 3 stond 'n artikel van sobat O. K. waarin: „De trots van de M.L., een veertigtal Glenn Martinn bommenwerpers enz. waren met hoogwaardigheidsbekleders enz. onderweg naar Australië.” In nr. 5 gaf de Kapt. Vader een terechtwijzing voor de blaam, op onze M.L. geworpen. Deze blaam treft de hoofdredacteur, want hij heeft bij de correctie niet opgemerkt, dat er twee regels tussen uit waren die de tekst van K. totaal veranderden. Er had behoren te staan: „De trots van de M.L. enz. was in de talloze luchtgevechten met ere gesneuveld. Enkele overgebleven transportvliegtuigen waren enz. onderweg naar Australië.” Eveneens is het de schuld van de hoofdredacteur, dat 't commentaar van de Kapt. Vader gepubliceerd is, zonder dat vooraf de zaak werd uitgezocht. Hierbij de verontschuldigen van 'n schuldbewuste hoofdredacteur: aan de M.L., aan O. K. en aan Kapt. Vader.

Toen wij thuis kwamen, eerst uit Indië, later uit Korea, voelden wij ons onbevredigd, net of ons iets te kort werd gedaan. En diep in je bleef iets onbehagelijk knagen: „Er-is-iets-mis”

MEESTAL kon de veteraan niet uit dat gevoel komen en hij zette het maar om in onverschilligheid, een „wat kan 't me eigenlijk ook schelen” mentaliteit. Veteranen uit alle landen en oorlogen moeten dit gevoel gehad hebben, maar ik geloof niet in die mate als bij ons.

O ja, men vlagde voor ons, toen wij terugkwamen, ons huis werd versierd en soms legde de buurt geld bij elkaar en werd er een fiets voor aangeboden. Dit betoon van hartelijkheid, zo goed bedoeld, verwarde ons meestal en wij begrepen 't „waarom” eigenlijk niet zo erg goed, want wat we werkelijk verwacht hadden, dat kwam niet en nooit.

De reden daarvan is, dat Holland de burger Jansen weer inhaalde na geruime tijd van afwezigheid, de burger Jansen, die weer opgehouden had matroosje en soldaatje te spelen, de burger Jansen, die nu weer serieus naar een ordentelijke burgerbaan moet uitkijken. En men luisterde eigenlijk maar met een half oor naar onze verhalen, die tot de strot zaten opgekropt, de verhalen over gebeurtenissen die een mensenleven en de kijk op het leven en de maatschappij radicaal kunnen dooréengooien en veranderen. Die verhalen en gebeurtenissen waren voor de thuisgebleven „men” veel minder belangrijk dan de

nieuwtjes uit de buurt over konijnen en tantes en Jansjes eerste tandjes en Pietjes eind-examen.

Terwijl Jansen zo graag als soldaat Jansen wilde thuiskomen.

Soldaat Jansen, die met dysenterie patrouille had gelopen, die zijn gewonde groepscommandant onder vuur naar achteren had gesleept, soldaat Jansen, die méér ondervoede kinderen had opgelapt dan er in heel Holland te tellen zijn, soldaat Jansen, die iets groots had verricht.

En wanneer wij het dan, in een vlaag van plotseling-opkomende verbittering, hadden over de grote teleurstelling, die voor ons eigenlijk méér betekende dan elk offer dat wij gebracht hadden, ja, zelfs misschien méér dan ons leven, — dan haalde men de schouders kwasi-spijtig op en zei: „Tja, wat vreselijk, hè? . . . dat komt omdat de Tweede Kamer . . . de kapitalisten . . . de socialisten . . . partij zus en zo . . . Tussen twee haakjes, kun je nogal wennen en wat denk je te gaan doen?”

In Amerika sloeg men een teruggekomen veteraan op z'n schouder en zei: „Well done!” Men keek er meer naar het werk, dat gedaan was. En goëd gedaan. Maar Nederland interesseerde zich meer voor de honderdduizend burgers overzee; het werk, de prestatie, dat zei hun niets. Afmattende patrouilles en convooien door zwaar, van guerilla's vergeven terrein, werden tot „vechtpartijtjes”; hun moeilijkheden en ellende: „Is het de Minister bekend . . .”; hun hoop en streven: „politieke aspiraties van minderheden”; hun diensttijd in de tropen: „verloren jaren”; hun nationaal eergevoel, hun trots op drie-kleur en tradities: „verouderde begrippen”.

En dit is de kloof: de Nederlandse veteranen hadden verwacht terug te keren naar een land, waar ze trots zouden kunnen zijn op hun uniform, op wat ze gepresteerd hadden, een Nederland, dat intensief met haar soldaten had meegeleefd; zij vonden er echter een onverschillig vaderland, dat alles wat gebeurd was, beschouw-

DE KLOOF

de als een doldwaas politiek avontuur, dat belastingcenten had opgeslokt.

Moet Nederland dan persé weer drie voet onder zilt water staan met een paar divisies moordende en plunderende bezettingstroepen binnen de grenzen, om weer te weten wat nationalisme is, eerbied voor de vlag en het Vorstenhuis? Om weer haar soldaten te respecteren en te waarderen?

In Frankrijk moet men het niet proberen met de hoed op het hoofd voorbij een vaandel te lopen of voorbij het graf van de Onbekende Soldaat, de omstanders slaan hem er wel af. In Nederland kan een dodenherdenking voor een hele divisie bij het Nationaal Monument in Amsterdam plaats vinden, terwijl het hele verkeer rustig doorrolt en het publiek er met de hoed op en luid-op kletsend, onverschillig aan voorbij slentert.

In Amerika beginnen elke ochtend de schoolkinderen met in het klaslokaal staande de belofte van trouw af te leggen bij de nationale vlag, die constant in het vertrek hangt. In Nederland wil men, inplaats van deze solide plechtigheid, op de scholen de voorlichting omtrent de besteding van de belastinggelden invoeren.

In Engeland kent de nederigste burger de namen en historie van zijn oorlogsbodems en regimenten. In Nederland weet geen sterveling bij benadering te vertellen hoe de Militaire Willemsorde er uitziet en verwisselt men de Bronzen Leeuw met het Vierdaagse-kruis.

Er is in Nederland geen levend begrip, laat staan de minste spoor van waardering voor het leger in het algemeen en voor de soldaat in het bijzonder. De wijze, waarop andere landen hun strijdkrachten en soldaten bejegenen en eerbied bewijzen, wordt hier kapot geargumenteed met dat alles-uitwissende woord: „Wij, Nederlanders, zijn er te nuchter voor!” Maar dit is geen nuchterheid, maar gebrek aan inzicht in de geestelijke en morele waarden, die de ruggegraat van een volk uitmaken. Het is de meest egoïstische vorm van de kruideniersmentaliteit, die zich alleen bezig houdt met de vraag, hoe in vredetijd het leger goedkoop gehouden kan worden.

Elt. T. C. G.

WIJ ZIJN LEDE-POPPEN IN DE GREEP VAN HET DIRIGISME

Onder deze titel is in November 1951 een boek verschenen van de hand van mr dr A. Zeegers. Ik kan persoonlijk niet anders zeggen, dan dat ik het een uitstekend boek vind en van mening ben dat hetgeen daarin verkondigd wordt, waard is om door zoveel mogelijk mensen eens behoorlijk overdacht te worden.

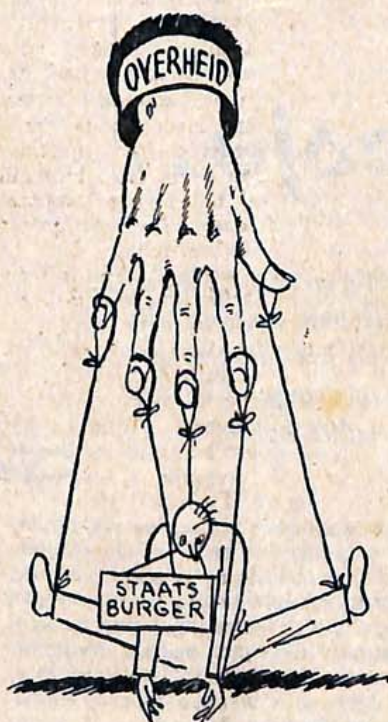
En toch betekent dit niet, dat ik nu maar alle ouwejongens hierbij ga aanraden om dat boek te kopen. Want dan ben ik er helaas zeker van dat velen zich genomen zouden voelen als ze het deden. Ik las ergens in een beoordeling ervan, dat het „een prima boek was voor de ontwikkelde leek”. En dat is 't juist: ook iemand, die de H.B.S. heeft gevolgd en dus wel wat ontwikkeling heeft, zal als hij zich nooit heeft bekommerd om economische vraagstukken, behoorlijk wat moeilijkheden hebben om het boek te kunnen volgen.

Verder moet erop worden gewezen, dat mr dr Zeegers een beginselvast Anti-Revolutionnair is en dat dit door het hele boek duidelijk naar voren komt. Dit mag natuurlijk voor andersdenkenden geen bezwaar zijn. Maar het is goed de mensen te waarschuwen dat ik hiermee niet in een bepaalde richting wil dringen.

Er worden hier in goed 150 bladzijden vrijwel alle punten van het economisch beleid aangepakt en over alles komt een duidelijke, persoonlijke mening naar voren. Dit doet mij genoegen, want ik heb genoeg van het zgn. objectieve behandelen van de dingen. „Objectief” wil dan zeggen, dat men denkt zijn persoonlijke ideeën erbuiten te laten en het nu werkelijk te geven zoals het is. Iemand die over zulke onderwerpen als economie schrijft, moet daarover echter zijn eigen mening hebben en die geven. Hij is dus „subjectief”, zoals dat heet.

Laten we nu eerst eens beginnen bij de titel. Ik heb hier een Groot Woordenboek van Van Dale, uitgave 1924; het woord „dirigisme” staat er niet in. En nu is het dan al zover, dat er gewoon een boek over verschijnt, dat aanneemt dat ieder maar weet wat het betekent. Dat is zo de lijn waarin dat tegenwoordig gaat; vooral op economisch gebied worden we doodgegooid met nieuwe woorden, tenminste nieuw voor ons. Ze komen meest uit het Latijn, een dode taal. Maar in economische kringen gebruikt een ieder ze en de kran-

ten staan er vol van. Het zijn dingen die de gewone man wel degelijk en behoorlijk aangaan, maar zulke woorden maken dat hij bij voorbaat al denkt, dat ze hem boven zijn pet gaan en het dus alleen maar zaken zijn voor geleerden. Daarmee wordt het doel bereikt: de man uit het volk wordt er buiten gehouden. We moeten nu een econoom, die zulke woorden gebruikt, dit niet kwalijk gaan nemen; voor hem is het hele-

maal gewoon en hij zegt bijv. met „dirigisme” de zaak veel duidelijker dan met „leiding”, omdat hij slechts een speciaal soort leiding bedoelt. Want „dirigisme” betekent „geleide economie”. Dit verklaart waarom de voorstanders ervan het vreemde woord zijn gaan gebruiken; „geleide economie” heeft een kwade naam gekregen, het voert altijd tot dictatorschap en heus niet alleen op economisch gebied. Mr dr Zeegers zegt erover: „Het dirigisme is vooral een totalitaire en in wezen een door en door revolutionaire bedreiging van alle geestelijke waarden.” Dat geeft zijn standpunt duidelijk weer en ik ben het daar gloeiend mee eens.

Want dit leiden van de economie door de Regering — dat is door ambtenaren — schakelt de mens als

persoonlijk handelend wezen uit. Wij zijn nu in ons land hard aan het dirigeren; wij zien al dat men niet meer zo maar iets mag ondernemen. De ambtenarij heeft macht over alles; loopt er iets niet zoals gehoopt, dan wordt genezing gezocht door iets anders te dwingen; loopt 't daar in 't honderd, dan zoeken ze verderop wel weer 'n reden en ordenen dat; erkennen dat men het verkeerd gezien heeft, is vooral in overheidsdienst gevaarlijk en voor de dirigist is het beginsel, dat de overheid geen fouten maakt. Laten we hier vooral bedenken, dat ik niets heb tegen de individuele ambtenaar, zelfs niets tegen de hele „klasse” van ambtenaren, maar dat ik hier stelling neem tegen het hele systeem.

Doordat we alles dwingend gaan regelen, wordt ieder dingetje nog veel meer van de rest afhankelijk dan normaal toch reeds het geval is. En dat geeft de grote kracht aan de verdedigers van de geleide economie. Als dit of dat wordt vrijgegeven,

Ieder mens moet zich afvragen, of hij alleen maar geleefd wil worden, dan wel zich extra inspanning getroosten om zijn functie als mens in de Schepping te vervullen.

Bergson

klapt de hele zaak in elkaar, dús is er „bewezen” dat niets vrij kan zijn. Het is inderdaad bedriegelijk juist, dat men niet de economie kan leiden en daarbij een paar dingen vrij laten. Want de economie grijpt in in het gehele leven. De geleide economie zoals we die tenminste kennen van Hitler, Stalin en het streven van de regeringen Schermerhorn en Drees, gaat voeren tot zo zware dwang op de maatschappij, dat de persoonlijke vrijheden en de rechten van het individu zwaar in de verdrukking komen. Zoiets moet tenslotte de mensen ook tot verzet brengen. Laat men de mens vrij in zijn oordeel en veroordeling van het systeem, dan leidt dat onherroepelijk tot georganiseerd verzet, een gevaar voor de overheid. Daarom komt er in de dirigistische kringen zo'n aandrang tot vermindering van de persvrijheid, tot vermindering van de onafhankelijkheid van de rechter enz. Daarom is de toestand in Nederland nu al zo, dat deze regering in één adem noemt als staatsgevaarlijk:

't links en rechts extremisme, en daarbij als links beschouwt de communisten en als rechts degenen, die de democratie wensen te handhaven. Die horen samen in concentratiekampen.

Want democratie en dirigisme kunnen niet samengaan. Als de volksvertegenwoordiging wetten kan afstemmen of veranderen, kan zij het stelsel in elkaar doen vallen. Als verkiezingen een andere meerderheid kunnen brengen, zou het stelsel weer kunnen worden afgebroken. De dirigist ziet in zijn stelsel alles en dan ook alleen, als het volledig en voor lange tijd (zeg bijv. duizend jaar) wordt doorgevoerd. Dat móét volgens hem en dat mag niet door een groep mensen worden tegengehouden, zelfs al is 't de meerderheid. Want de mens als persoon heeft voor hem

geen waarde; hij telt ze alleen als groep, als massa. Het is voor hem onaanvaardbaar dat de mens zich anders beschouwt dan als een onderdeel van die massa en dat de mens ook nog een andere verantwoordelijkheid heeft dan alleen tegenover de staat. En omdat de christen te allen tijde zijn verantwoordelijkheid jegens God ver boven alles stelt, kunnen dus ook geloof en dirigisme nooit samengaan.

Dit is het, waarom we met 't dirigisme te maken hebben met een werkelijk revolutionaire beweging. Het gaat inderdaad om een vernietiging van alle bestaande geestelijke waarden. Daarom is de strijd nu volkomen principieel, een strijd van beginselen.

Het kernpunt voor ieders stand-

punt hierbij is, hoe men de staat beschouwt. En de mens in de staat. Is de staat een samenleving van vrije mensen of is de mens slechts een onderdeel van de staat? Dit zijn de twee levensbeschouwingen die tegenover elkaar staan.

Nu zal een regering, die zich op het standpunt stelt dat de staat een samenleving is van vrije mensen, inderdaad niet zo direct een eind kunnen maken aan alle bepalingen, die 't leven nu zo beklemmend maken. Dit betekent niet, dat dus die overheidsregeling van het mensenleven noodzakelijk is, want zo'n andere regering zal in staat zijn geleidelijk aan, in enige jaren, de vrijheid te herstellen. Op zo'n regering hoopt

MARTOEWA

Filmartiesje..

Dit verhaal, historisch en uit de allervroegste dagen van 1946, nemen we over vanwege de vele brieven, die binnengekomen zijn naar aanleiding van het Sinterklaasverhaal in ons derde nummer en die een dringend beroep op de redactie deden om „meer van zulke kolder“...

Het Britse hoofdkwartier had de brigadestaf gebeld en de brigadeadjudant belde verder naar de bataljonscommandant. En zo kreeg de compiescommandant op zijn vooruitgeschoven postje het bericht in die schoof het, na de eerste schrik, op zijn ruigste pelotonscommandant af. En deze sergeant-majoor trok alvast zijn verbeterde dienstgezicht, vóór hij op zijn rustend peloton lostrok. „Luister 's\", zei hij, „d'r komt morgen zo'n Engelse filmmeneer, die een film van jullie wil maken. 't Is goed voor de reclame!“

„We 'ebbe 'hoord\", zeiden de jongens met hun slimste boerengezichten, „... dat filmartiesje machtug 'taald worre.“

„Druk je snor, Mae-Westjes\", ... snoof de majoor en ging het bericht in de onderofficierskeet rondbazuinen.

De Tommie had een brede grijns. Verder had hij een snor en daarom kreeg hij de Tandendorstel als tolk, want die had ook een snor en beschikte daarnevens over een mondjevol smokkelaars-Engels. Twee man werden aangewezen als schildknaapjes om de barang te sjouwen en toen gingen ze op weg.

Een doodgevone routine-patrouille, die verkenner voorop en de spuiten los in de hand, het klepje van de pelopporpet strijdlustig in de hoogte gewipt. Zo slingerde de dunne, groene slang zich over het stoffige weggetje tussen de hete, verwaarloosde sawahs met hier en daar het groene eiland van een kampongcomplex.

Eén kilometer buiten het bivak schreeuwde de cameraman opeens ontzet, dat 't peloton geen helmen ophad. „Doen we nooit!“ verklaarde de majoor, „krijg je maar koppijn van!“ Maar de Tommie was onvermurwbaar; bij 't Engelse leger droegen ze óók altijd helmen.

„De ziekte“, wensten de twee jongens, die teruggestuurd werden om de braadpannen te halen.

Pal bij de eerste brug, waar ze wel eens mortierbommetjes afkregen kwam het onmerkbaar over hen heen: de schouders, die héél even gebogen werden als spanden alle spieren zich samen voor die éne sprong naar de greppels. Ze waren er allemaal al overheen, toen de cameraman enthousiast begon te wenken: „Kom 's terug! ... kom 's!“

„Of jullie 't nog 's over willen doen“, legde de Tandendorstel uit,

„hij von' 't zo emmes“

„Vooruit dan maar“ ... en ze gingen in plukjes en in de loopas de brug nogmaals over en nogmaals en voor een vierde keer, want eerst raakte de film klem, daarna was het statief iets te hoog en daarna moest het voor alle zekerheid nóg eens.

Maar net, toen de majoor het teken „voorwaarts“ wilde geven, riep de Tandendorstel zenuwachtig: „Ho! ... offe jullie nog's terugkomme! ...“ „Wat nou weer?“ vroegen de jongens verbaasd.

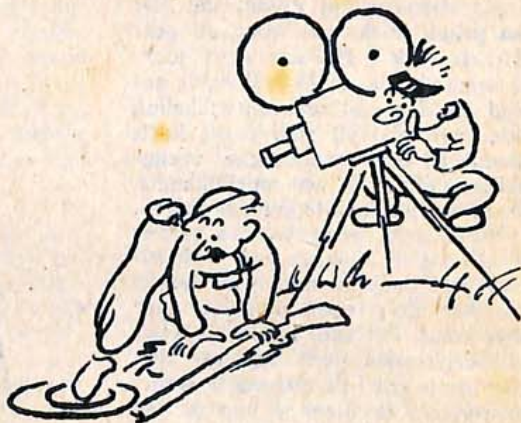
„Jullie motte de kali deur, je weet wel, vol vuur en zo“ ... legde de Tandendorstel uit. En toen hij de verandering in hun ogen zag, wees hij beschuldigend naar de cameraman en schreeuwde haastig: „Hij wil 't!“

„W'rom“ wilden de jongens weten, „motte we deur 'n kali aster 'n brug is?“

„Filmromantiek“, legde de Tandendorstel uit, „'t is veur de reklame.“

„Tralalala“, zongen de schildknaapjes uit de schaduw van een pisangboom.

Het peloton aanschouwde de kali. Ze waren er al honderd keer aan voorbij gegaan, maar nów zagen ze 'm pas goed.

„Is die vent 'n haartje bedonderd?' vroeg de troep met vuile blikken op de Tommie. Maar de majoor dacht aan de opdracht van de kapitein en zei toen wanhopig: „Jonges, denk aan de reclame!”

„Ik ken heel niet zwemmel” . . . verklaarde de Neus pertinent en ging alvast op de beste plaats voor 't schouwspel zitten. De hele patrouille deed 't zelfde en zo werd 't een kwestie van voorbeeld-geven voor de majoor. Heel voorzichtig, zich vastklemmende aan alle boomwortels binnen zijn bereik, daalde hij voetje na voetje de steile kali-helling af. Het hele peloton keek ademloos toe en bad vurig maar onverrichterzake. Ze wachtten eerst, tot hij zich moeizaam aan de andere oever had opgetrokken. Toen lijsde een stem onder algemeen en treiterend gegriinnik: „Hij heb netuurlijk persies de ondiepste plekke uitgelinekt, die lekkere majoor! . . .”

Dat maakte van het geheel een prestige-kwestie. Driemaal moest de majoor kris-kras door de kali, briesend als een zeeleeuw en met pikzwarte ideeën over straf-corveeën voor zijn jongens. Maar toen moesten ze er toch aan geloven.

„Hópla! . . . hópla! . . . hópla!” . . . jubelden de enthousiaste schildknaapjes, toen sectie na sectie zich met doodsverachting in 't ophozende water keilde.

„Dat was keurig!” zei de cameraman, terwijl hij nog bezig was zijn statief te verplaatsen buiten het bereik van het waterballet, „nou nóg 'n keer!”

„Istie van de wilde spinne angevreten?” schrokken de jongens, maar er hielp niets aan.

„Dat was net ècht!” waardeerden de schildknaapjes, toen de laatste vent uit de kali was gevist.

„Nou most me griet me zó 's zien!” zei een lange geweerschutter, die er tóch wel lol in kreeg.

„Geen schijn van kans”, zong een schildknaapje, „mejonge, die vent fillemde al lang niet meer toen jullie d'r as laatsten inflikkerden!”

„Wát zeggie?” Twaalf paar boze gezichten kwamen met een ruk in zijn richting. „Precies wat Appie al zei”, gaf de andere schildknaap toe.

„Waarom” . . . wilde de kleine mortierist witheet weten, „heppie dat niet meteen gezegd?”

„Zouwe jullie dat gedaan 'ebbe?” klaagden ze verwijtend. En toen zwen gen ze maar, want tegen zóveel geschreeuw was niet meer te redeneren.

Ze stonden zich nog uit te wringen, toen de schildknaapjes de came-

raman gingen belabberen. Deze gaf schouderklopjes van enthousiasme weg en eindelijk schréeuwde hij gewoon de Tandendorstel bij zich.

Deze bleef op een eerbiedige afstand van het peloton: „Offe jullie nou zó de sawah in duike . . . stil nou! . . . eerst effe achter dit sawahdijkie en dan . . . hou nou jullie koppe dicht! . . . en dan, je weet wel . . . en . . . hó nou!” . . . en toen gaf hij het op en wilde gaan huilen.

„Hejje 't niet verkeerd begrepen?” wilde de majoor bevestigend-kil weten.

„Tandendorstel heb 't keurig vertaald, gewoonweg keurig”, kwamen de schildknaapjes ongevraagd te hulp.

„Jullie motte je buiten dienstzaken houwel!” gilte de majoor over zijn zenuwen.

„Nou! . . . we mogen toch zekers wel voor 'n kameraad opkomme?” schreeuwden de schildknaapjes verontwaardigd terug.

En het wás zo: het was de uitdrukkelijke wens van de Tommie, dat ze de blubber inmoesten. En dús smeet het peloton even later, neus en ogen potdicht en kokhalzend, zich lang-uit in de smurrie, blies belletjes en vloekte hemel en aarde stijf.

„En nou” . . . wees de cameraman, die alweer bedrijvig heen en weer rende, „zie je daar die boom over de rivier? Daar gaan jullie overheen!”

De majoor hief zijn armen machteloos op en fluisterde: „Eerst over de brug, toen terug dóór de kali en nou weer óver de kali, maar niet over de brug, o nee! . . . nou is 't een boom!”

Maar ze waren geestelijk al tē gekraakt en daarom ging de eerste man en zijn vette slikschoenen gleden uit en hij zei heel hard: „Plons!”

De cameraman gaf een schreeuw, de majoor dacht van verrukking en commandeerde: „Nou allemaal!” Dus vielen ze er allemaal in en ze gingen kopje onder en poedelden en plasten. Daarom moesten ze 't nog 's overdoen.

Ze kwamen door een kampong, en alles was pais en vree. Daar kwamen drie tani's aan, gezellig zwiepend met hun draagstokken.

„Hou' ze 's aan!” verzocht de

cameraman, en dikke Bul deed meteen van: „Berenti! 'oe hande omhaug!”, maar dat was de bedoeling niet, 't moest een vredig tafereeltje zijn en er moesten sigaretten gepresenteerd worden. Niemand had sigaretten. De Tommie diepte een heel blikke Players uit zijn broekzak en die deelde ze uit aan de tani's. De cameraman draaide.

„Zit er nog wat in?” vroeg hij na afloop. De jongens lieten hem een leeg blikje zien. „Er waren maar drie Javanen”, rekende de Tommie perplex uit. „Da's goena-goena”, legden de jongens geheimzinnig uit, terwijl ze geen oog van de schildknaapjes hielden, wanneer die wat al te dicht in de buurt van de Tommie kwamen.

„Nou een huisonderzoek”, eiste de Tommie. „Zus en zo moet 't!”

„Kejje denken” . . . weigerde de majoor, „da's ontactisch, als me baas dát ziet kom ik voor de krijgsraad.”

„'t Is voor de reclame” . . . waagde de Tandendorstel zwakjes.

Dus gingen ze ontactisch aan het reclamemaken en vier man moesten met duivelse gezichten bij het huis staan en de Heilige gaf met zijn gewerkolf een hengst tegen de wrakke deur, wat stoer stond, maar de deur lag meteen in diggels en dat was de bedoeling niet. Ze gingen naar 't volgende huis en daar streelde de Heilige met zijn kolf de deur en de cameraman likte zijn vingers af, zo mooi beloofde de opname te worden. Er schreeuwden wat kindertjes, die aan kwamen hollen met opgestoken duimpjes. De jongens begonnen alweer te lachen, de geweren over de schouder te hangen om de schoffies 's lekker te pakken en in de lucht te gooien en op de schouders te zetten, de hele atmosfeer schaterde van jool.

„Dat dóé je niet!” schreeuwde de cameraman, „jullie móéten je niet encanailleren met de bevolking! Dat dóé je niet als European!”

De zon stond in het zenith toen ze ergens aan de rand van een kampong lagen uit te rusten. Ze waren

al vanaf zeven uur die ochtend op pad en ze hadden nog niets gegeten en ze bulkten van de honger en ergerden zich bovenmatig.

„Wanneer gaan we naar huis?“, wilden ze weten.

„Nog één ding“, vertelde de Tandemborstel. „Niks an, heel eenvoudig!“

„O ja?“ . . . schrok de majoor klaarwakker.

„Ja“, fluisterde de Tandemborstel, „hij wil jullie zien werken vanuit die kamponggrand, zo de sawah op . . . niks an!“

„Waar?“ informeerde de majoor.

„Ginds“ . . . zei de Tandemborstel en schuifelde weg op veilige afstand. Zijn gestrekte vinger was vernietigend: de sawah lag midden in de zonnebrand, een vlamme hel van een sawah, een oven. De jongens sloten de ogen en kreunden . . .

De majoor kwam op een helder idee: het sawahje lag in het zichtsveld van de uitkijktoren van de pelopors aan de overzij van de demarcatielij, 't was spelen met je leven en moest de majoor niet voorzichtig zijn met de levens van andermans kindertjes? . . .

„Dan“, zei de cameraman, „zetten jullie maar uitkijkposten uit.“

De schildknaapjes zeiden opoffarend uit de schaduw van 'n mangga-boom: „Dat doen wij dan well!“

Maar da's dan ook subiet 't laatste“, dreigden de jongens en gingen in een rijtje achter het dijkje liggen.

„Za 'k 'm voor se kop heen-sjieten?“ bood de Muskiet nijdig aan.

„En nou met élan over het dijkje heenspringen en voorwaarts stormen!“ commandeerde de cameraman.

Maar op datzelfde ogenblik was er boos en dierlijk geschreeuw van

twee overslaande stemmen: „Kijk 's! . . . kijk 's!“

't Waren de twee schildknaapjes, ze dansten van boosheid en ze wezen: op het verre, kale heuveltje, bij de uitkijkpost, wemelde het van mannetjes in het zwart en het wit. De zon scheen in staal. En ze waren zelfs tegen de uitkijktoren opgeklommen en hingen er in trossen aan en helemaal bovenop stond een baardman door een kijker te turen.

„Die denke . . . die denke . . .“ kreunde de Muskiet, „die denke: watte stapelmesjokke idiote! . . . die

denke: was dat veur 'n nieuwe godsdienst wat die Nico-honde bedrijvel!“

En de mortierist hing aan de arm van de majoor en smeekte: „Eén schotje assieblief, mejoorke . . . éne zo'n klein, aardig schotje, assieblief?“

Maar het mócht niet! Het mocht niet vanwege de Tommie en met het schaamrood brandend op de kaken en een verschrikkelijk minderwaardigheidsgevoel vretend aan hun harten, huppelden en sprongen vijf en twintig Nederlandse soldaten een kwartier lang op open terrein in het rond en zagen uit hun ooghoeken, hoe ginds op het heuveltje de ogen uitpuilden en hoe ze daar rôlden van de lach . . .

Het was een peloton van gebrokenen en geknakt, dat zwiggend huiswaarts slofte. De twee schildknaapjes, helemaal achteraan, waren de enigen die nog hard-op kankerden.

„De pokke! . . . de ziekte! . . . 't fulderis zelle ze krijge . . . me benne hier 'kome veur te vechte en niet veur filmartiest te speule“ . . .

PRIJSVRAAG

„Ik las in de krant“, schreef sobat G. W. v. d. H. ons, „dat een Christelijke Bond van Reserve-Officieren een prijsvraag heeft uitgeschreven over het onderwerp, waar ons Leger naast de normale opleiding het meest behoefte had. Ik zou willen aanraden: een abonnement op Oud-Wapenbroeders.“

Wij danken de sobat voor zijn lumineus idee en het vertrouwen in zijn lijfblad, dat daaruit spreekt. Maar wij kunnen niet nalaten ernstige bezorgd te worden. De illegaliteit, de Stoottroepen in de sneeuwblubber van Maas en Rijn, wijzelf in Indië, wij allen hadden geen behoefte aan zulke prijsvragen en het kwam ook bij niemand, die er deel van uitmaakte op, om aan zoiets maar een gedachte te wijden. En we mogen toch gerust concluderen, dat 't wel klopte, in alle geledingen en zowel op vechthebied als wat betreft moreel en geest. Daar deden lopen, ondervoeding, wanbegrip en moddersmijterij niets van af, integendeel, zij maakten de waarde van die onder- en bovengrondse armées er allen te groter door.

Wij zouden de prijsvraag van bedoelde Bond, hoe goed bedoeld ook (en klaarblijkelijk zeer noodzakelijk), gaarne uitgeschreven zien voor ons hele volk. Heus, met de jongens klopt 't wel; de geallieerde manoeuvres in

Duitsland hebben het bewezen en wij kregen helemaal die indruk, toen wij dezer dagen in de trein een gesprek hadden met een dienstplichtige sergeant, die net een zeven-maanden cursus had doorlopen aan een vrijwillige kadervorming, waaruit hij afgepeigerd, murw en ziedend trots tevoorschijn kwam.

Hierin zit de kern van het grote probleem: al deze goede krachten, de sportieve strijd lust, de dienstbaarheid, het moreel en de geest, die de jongens zo vrijelijk kunnen en willen demonstren, schijnen te verdwijnen, zodra de battledress is weggeborgen en zij weer zijn bloot gesteld aan het geestelijke klimaat van de maatschappij. Wijzelf, Indië-veteranen, hebben dit ondervonden. Begrijp goed, dit is geen verheerlijking van het militaire leven; het is alleen de bittere erkenning, dat er iets hard- en hardstikke mis is met de geest van ons gehele volk. Dat manifesteert zich in de alles-vervlakkende onverschilligheid van een ieder, die er door besmet wordt, heel vaak tégen zijn aard en gezond verstand in.

Laat ons dus de bakens verzetten: niet planten in de strijdkrachten, maar midden in ons volk: de bakens van het ideaal, het nationale bewustzijn, de liefde voor het Oranjehuis en het Vaderland, de eigenwaarde, het bewustzijn in eigen geestelijke kracht en morele weerbaarheid. En dit is méér waard, dan die vijfhonderd gulden, die bedoelde Bond uitloofde voor de beste inzending; dit is zelfs helemaal niet in geldswaarde uit te drukken.